

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIV.
Štev. 223

TELEFON UREDNISTVA: 25-67
UPRAVE: 25-67 in 28-67
POSLOVALNICA CELJE, Prešernova 3. tel. 280
TELEFON LJUBLJANA: 46-91

Maribor, sreda 2. oktobra 1940

NAROČNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din.
Dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din.
POŠTNI ČEKOVNI RACUN: 11.406

Cena
din 1.—

Sunerjevi obiski brez rezultata

Španija se je odločila, da se vsaj zaenkrat v sedanjo vojno med državama osi in Veliko Britanijo ne bo aktivno vmešala — Na odločitev so vplivale Rooseveltova intervencija ter notranje politične, gospodarske in vojaške razmere

RIM, 2. oktobra. ZPV. Španski notranji minister Serrano Suner je včeraj takoj po slovesnem sprejemu na postaji Termini konferiral v vili Madame z italijanskim zunanjim ministrom Ciano, nakar sta oba obiskala Mussolinija. Suner je ostal v razgovoru z italijanskim ministrskim predsednikom poldrugo uro. Iz Rima bo odpotoval najbrže drevi ali najpozneje jutri v Španijo. Vest, ki so pripovedovale, da bo prispel v Rim tudi generalisim Franco sam, se sedaj ne potrjujejo.

Španija bo ostala nevtralna

RIM, 2. okt. Ass. Press. Iz raznih virov, kakor tudi iz pisanja italijanskih listov, ki to vsaj indirektno potrjujejo, je mogoče sklepati, da se toliko naglašano napovedovanje skorajšnjega vstopa Španije v vojno proti Veliki Britaniji še ne bo uresničilo. Španija bo po vsej priliki ostala še dalje v položaju »nevojskujoče se države«. Španija si bo pridržala pravico vmešati se v sedanjo vojno v poznejšem trenutku, ki se ji bo eventualno zdel primeren, stoji pa sedaj na stališču, da njeno sodelovanje morda sploh ne bo potrebno. Pač pa bo Španija še dalje najtesneje sodelovala z velesilami osi na političnem in gospodarskem področju.

Karakteristično za te informacije je zlasti tudi pisanje lista »Giornale d'Italia«, ki potrjuje gornje stališče, ko pravi: »Španija stoji za enkrat še med nevojskujočimi se državami in bo morda med njimi še dalje ostala, toda njena politika in njene voditelji stoji trdno na strani osi. Zadržanje Španije se nujno ravna po bližnji preteklosti, toda tudi po vzgledih bližnje bodočnosti. To stališče simpatij do Rima in Berlina bo vedno koristno velesilama osi, čeprav se morda ne bo kazalo v aktivnem sodelovanju v sedanji vojni.« V podobnem smislu pišejo tudi ostali italijanski listi.

Vzroki španske odločitve

WASHINGTON, 2. okt. CBC. Tu so bile kot senzacija sprejete vesti, da se je Španija kljub nasprotnemu pričakovanju odločila ohraniti dalje svojo nevtralnost in se zato ne namerava vmešati v sedanjo vojno med velesilama osi in Veliko Britanijo. V zvezi s tem se zatrjuje, da je med drugim vplivala na odločitev Madrida tudi intervencija prezidenta Roosevelta pri španski vladi. Roosevelt se je baje zavzel za to, da ostane Španija dalje nevtralna in predloži španski vladi vse posledice, ki bi za Španijo lahko nastali, ako bi zapustila to stališče. Mimo

tega menijo v tukajšnjih političnih in diplomatskih krogih, da Španija niti notranjepolitično niti gospodarsko in končno niti vojaško ni v stanju, da bi se vmešala v sedanjo vojno. Notranje sile, ki so se ob Francovi zmagi samo potulile, so pa ostale njemu in njegovemu režimu odločno nasprotne, so še vedno močne in bi utegnile v primeren trenutku postati celo nevarne. Vse to je nedvomno vplivalo na sklep sedanjega vodstva Španije, da se je odločilo ostati še nadalje na dosedanjem nevtralnem stališču.

Proslava Francove štiriletnice

MADRID, 2. okt. DNB. Španski listi pišejo o štiriletnici razglasitve generala Franca za vodjo države ter poudarjajo njegove zasluge za dvig nacionalistične Španije. Po vsej deželi so bile velike svečanosti. V cerkvi sv. Frančiška v

Madridu je bila svečana služba božja, k se ji prisostvovali vsi člani vlade, visoki dostojanstveniki cerkve, vojske in državne uprave ter diplomatski zbor. Opoldne jih je sprejel Franco v posebni avdienci.

Poostrevanje razmerja med Japonsko in USA

V primeru, ako bi Japonci zaradi prevoza vojnega materiala Kitajski čez Burmo napadli angleške položaje na Daljnem vzhodu, bi Amerika takoj stopila tudi sama v akcijo

WASHINGTON, 2. okt. Reuter. V Washingtonu se pojavljajo znaki, po katerih je mogoče z gotovostjo sklepati, da bo Anglija zopet odprla pot za prevoz vojnega materiala čez Burmo na Kitajsko. Tu se ne zdi izključeno, da bodo Japonci v tem primeru izvršili tudi napad na angleške položaje, toda to bi na vsak način dalo Zedinjenim državam Severne Amerike povod, da preidejo od protestov k odločnejšim dejanjem.

NEW YORK, 2. okt. ZPV. Ameriški listi trdijo, da je prepoved dobave železa Japonski daleč večjega pomena, kakor je bila svoječasnica odpoved trgovinske pogodbe. New York Times trdijo v nekem članku, da je ta prepoved naperjena izključno proti Japonski, ker se ne nanaša na Anglijo. »Sun« pravi, da so se razvili japonsko-ameriški odnosi do te točke, na kateri bi mogel slediti zlom. »New York Post« piše, da bo nova ameriška politika nasproti Japonski dosti bolj učinkovita, kakor so bile dosedanje protestne note.

NEW YORK, 2. okt. Unp. »New York Times« prinašajo vest iz Ottawe, da bo kanadska vlada prepovedala vsak izvoz bakra na Japonsko. Polovico bakra iz britanske Kolumbije je šlo doslej na Japonsko in zaradi tega je bilo veliko kritike in nejevolje v Kanadi sami. Javno mnenje je sedaj tako odločno proti pošiljanju bakra na Japonsko, ker je Japonska podpisala trojzavo, da preti zrušiti vlado, če bi slednja ne prepovedala izvoza bakra.

MANILA, 2. okt. United Press. Razne edince ameriške vojne mornarice, med njimi tudi križarka »Marblehead« ter divizija rušilcev, so prispale iz kitajskih vod v Manilo (Filipini). O vestih iz Honoluluja, da bo tihomorsko vojno brodogradnje okrepljeno, na uradnem mestu trdovratno molče. V neuradnih krogih pa menijo, da bodo ameriške pomorske edince v primeru odpošiljanja na Daljni vzhod stacionirane v Singapuru.

TOKIO, 2. okt. United Press. Namest-

nik zunanjega ministra Suma je izjavil, da trojni pakt ne predstavlja nikake ovire za mirno, diplomatsko rešitev sporov, ki obstajajo med Japonsko in Zedinjenimi državami Severne Amerike. Naglasil je, da cilj pakta ni izvršiti napad na katero drugo silo. Na vprašanje, ali bo nudena podpora nemškim ladjam na Tihem oceanu, je Suma dejal, da to ni bilo v paktu določeno. Dalje so novinarji vprašali namestnika, ali bi v primeru izvajanja določil pakta bile potrebne formalne vojne napovedi, na kar so dobili v od-

govor, da bi v takih primerih sile osi same določile, kaj bi bilo potrebno ukreiniti.

NEW YORK, 2. okt. Japonski veleposlanik v Washingtonu, Horinushi, je izjavil dopisniku »NY Daily News«, da upa, da še niso prišli časi, da bi se morala Japonska in USA spoprijeti na bojnem polju. Prva stopnja k sporazumu med obema velesilama so lahko razgovori, ki naj bi jih imel japonski zunanji minister Matsuo in ameriški veleposlanik v Tokiu.

Stališče SSSR in Amerike

BERLIN, 2. oktobra. United Press. Nemčija je včeraj preko enega izmed svojih najavtoritativnejših organov naslovila na USA in Sovjetsko zvezo poziv, da se odločita, ali sta v evropski vojni na strani Velike Britanije ali pa sil osi.

NEW YORK, 2. oktobra. Ass. Press poroča iz Moskve: V nekem členu pogodbe treh velesil, sklenjene v Berlinu med Nemčijo, Italijo in Japonsko, se vabijo tudi še druge države, da se mu pri-

družijo. Dopisnik agencije pa je izvedel na absolutno zanesljivem mestu, da se Sovjetska zveza ne bo priključila temu paktu in želi ostati še dalje odločno nevtralna.

WASHINGTON, 2. oktobra. Reuter. Ameriško javno mnenje je prepričano, da bo berlinski trojni pakt v veliki meri vplival na nadaljnje zadržanje USA. O tem so prepričani tudi diplomatski krogi v Washingtonu.

TELEKI o priključitvi Transilvanije

BUDIMPEŠTA, 2. okt. MTL. Predsednik vlade grof Teleki je na sestanku narodnih poslancev vladne stranke med drugim dejal, da »sta Italija in Nemčija dobro premislili, preden sta se odločili za dunajski sklep glede priključitve severne Transilvanije k Madžarski. Razumeli sta, da je to edina prava pot. Čeprav je bil položaj zelo težak, je Madžarska prostovoljno sprejela to odločitev, ker se mora vsaka neodvisna država v takem primeru po danih prilikah ravnanj. Madžarska se zaveda svoje odgovornosti pred svetom; vzdržavala je vedno tesne vezi z mnogimi evropskimi državami in je vselej zasledovala razvoj no-

vih prilik. Hotela je, da se rešijo težki problemi, ki so dušili narod.« Teleki je na kraju izrazil žalost vseh Madžarov, da so mnogi rojaki ostali še izven mej svobodne Madžarske in naglasil, da »so vsi govorniki v Erdelju ob vkorakanju madžarskih čet poudarjali, da hočejo tam mošnji Madžari pozabiti krivice, ki so jih trpeli 22 let. Manjšine bodo pod madžarsko upravo uživale vse svoboščine in enakopravnost, ki jim gre po zakonu.« Dotaknil se je pomilostitve političnih zločincev ter dejal, da »bo vlada v tem pogledu najširokogrudneje postopala. Izvedene bodo mnoge poljedelske reforme, država bo nadaljevala svojo politiko v

naјtesnejšem sodelovanju z Nemčijo in Italijo. Madžarska hoče pomagati pri pravični razporeditvi gospodarskih potreb in to v prvi vrsti z Nemčijo.«

Ribbentrop je bil operiran

BERLIN, 2. okt. Stefani. Na merodajnem mestu demantirajo vesti, objavljene v tujih listih, po katerih naj bi bil nemški zunanji minister von Ribbentrop odpotoval v Moskvo. Tam izjavljajo, da se mudi von Ribbentrop v nekem kraju v bližini Berlina na odmoru.

BERLIN, 2. okt. ZPV. V zvezi z govoricami o potovanju von Ribbentropa v Moskvo se je izvedelo, da je nemški zunanji minister v soboto zbolel in se umaknil na svoje posestvo v bližini Berlina, kjer je bil operiran na željosti.

GENERAL MARSHALL
generalštabni šef USA, ki načeluje zasedanju vojaških poveljnikov 20 ameriških

držav, je po sprejemu gostov dejal, da se začne pomembno delo za varnost vseameriške celine. Sklepi zasedanja bodo važni za vse tri Amerike in njih obrambo, ki pa se tiče tudi izvenameriških predpolj, bodisi na Atlantskem ali Tihem oceanu, kjer morajo imeti ameriške države svoje predstraže.

Najnovejši dogodki v letalski vojni Zatrti vstaja v Mehiki

Kakor vsak dan in vsako noč, so tudi včeraj nemška letala obmetavala z bombami Anglijo, angleška pa so v odgovor metala svoje bombe na Nemčijo

VČERAJSNJE NEMŠKO POROČILO

BERLIN, 2. okt. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo je izdalo včeraj sledeče uradno vojno poročilo:

Ponoči in podnevi je nemško letalstvo napadalo vojaške objekte v Angliji. Težišče aktivnosti je bilo osredotočeno na London in na pomorske dele britanskega otočja. Navzlic gostim oblakom in megli je bilo v večini primerov mogoče ugotoviti učinek bombardiranja. Posebno podnevi je imela akcija nemškega letalskega bombardiranja velik uspeh kljub močni obrambi. V pristaniških delih Londona in Liverpoola je bilo videti številne velike požare. V južni Angliji je bila uspešno bombardirana neka letalska tovarna, na jugovzhodni obali pa neko letališče. Obrežne baterije so bombardirale včeraj sovražnikove ladje v pristanišču Doverja. Neko nemško bojno letalo je potopilo na severozahodni obali Irske neko 10.000 tonsko sovražno trgovsko ladjo s težkimi bombami. Na vzhodni obali Škotske je bil izveden napad na konvoj ladij. Dve ladij s skupno 10.000 tonami sta bili zadeti. Izbruhnili je ogenj.

Podmornica pod poveljstvom kapitana Jenisa je potopila šest sovražnih oboroženih trgovskih ladij v skupni tonaži

34.760 ton. Druga podmornica je potopila dve oboroženi sovražnikovi ladji v skupni tonaži 15.000 ton, drugi dve ladji pa je težko poškodovale.

Močno delovanje protiletalskega topništva in močnih lovcev je preprečilo angleškimi letalom, da bi s severne in zahodne strani napadla Nemčijo. Zaradi dobre obrambe se je samo nekaj sovražnikovim letalom posrečilo priti do Berlina, kjer so z velike višine vrgla samo nekaj bomb. Gmotna škoda je zaradi tega tako v Berlinu, kakor tudi v drugih krajih čisto neznatna, vendar pa je bilo tudi včeraj več človeških žrtev.

Sovražnik je včeraj izgubil 68 letal, 31 naših letal se ni vrnilo.

DANAŠNJA NEMŠKA POROČILA

BERLIN, 2. okt. DNB. V včerajšnjih letalskih bitkah je bilo sestreljenih 16 angleških letal. En nemški bombnik se ni vrnil.

BERLIN, 2. okt. DNB. V noči med 1. in 2. oktobrom so se skušali angleški letalci približati Berlinu. Le poedinim letalcem se je posrečilo doseči prestolnico. Vrgli so bombe, ki pa niso napravile nikake posebne škode.

BERLIN, 2. okt. Unp. Nemško letalstvo stalno napada Anglijo in ne da London-

čanom, da bi »prišli do sape«. V Irskem morju je bil potopljen neki 10.000-tonski parnik, pri škotski obali je bil razgnan konvoj in dve ladji potopljene.

DANAŠNJA ANGLEŠKA POROČILA

LONDON, 2. okt. Unp. Sovražna letala so v današnji noči spet napadla veliko krajev v Angliji in posebno London. Eksplozivne bombe so bile vržene na neko mesto ob reki Mersey, kjer je nastala škoda na hišah. Istotako so poškodovane hiše v več krajih severozahodne Anglije, kjer so tudi nastali požari, ki pa so bili hitro pogaseni. Nekaj oseb je ubitih, vendar njihovo število ni veliko. Na veliko krajev v Londonu so bile vržene bombe, povzročena je škoda na hišah, vendar ni veliko smrtnih žrtev. Tudi v južnozahodni Angliji je bilo vrženih večje število bomb. Veliko hiš je bilo porušenih in nekaj oseb ranjenih v neki eseski vasi. Drugod ni bilo velike škode in tudi malo žrtev.

NEW YORK, 2. okt. Unp. Angleška letala so v teku noči spet napadla Nemčijo ter bila tudi nad Berlinom. Glavni napadi so bili na kanalska pristanišča, v Nemčiji sami pa so bili uperjeni proti municijskim skladiščem, letališčem, dokom, železnicam, električnim centralam in ladjam.

Vzrok neuspeha v Dakarju

WASHINGTON, 2. okt. Ass. Press. Po informacijah iz Dakarja je treba iskati vzroke za neuspeh akcije de Gaullea pred Dakarjem v dejstvu, da se je francoski guverner, ki stoji na strani vlade maršala Petaina v Vichyju, poslužil pri obrambi domačih senegalskih čet, ki so znane po svoji neomajni disciplini in poslušnosti. Francozi sami stoji slej ko prej na strani de Gaullea, toda oni sami so brez moči nasproti senegalskim četam guvernerja.

WASHINGTON, 2. okt. ZPV. Položaj francoskih prekmorskih posesti, posebno zahodne Afrike in Dakarja, je predmet

velikega ameriškega zanimanja. Na mednarodnih mestih naglašajo posebno pomen Dakarja kot letalske baze za promet med Evropo, Afriko in Južno Ameriko. Tam tudi uporno zatrjujejo, da je bila pred nesrečnim de Gaulleovim napadom na Dakar tam skupina nemških in italijanskih letalskih strokovnjakov, ki so proučevali možnost rednega letalskega prometa med Evropo in Južno Ameriko. Ta promet bi imel dvojni pomen: prvič bi dvignil ugled držav osi, drugič pa bi bila na ta način vsaj deloma izigrana angleška morska blokada z obnovitvijo potniškega in blagovnega zračnega prometa z bližnjimi pristanišči Brazilije.

Dogodki v legionarski Romuniji

BUKAREŠTA, 2. okt. Rador. Vlada najodločneje demantira vse vesti, ki so krožile v tujini o položaju v Romuniji in ki vedo še vedno povedati o tem, da je dospel del nemških letalcev ter da se pripravljajo pristaneč nemških vojakov na letališču v Targovištu. Prav tako se demantirajo vesti, da so nemški častniki in specialisti razpostavljeni po romunskih

letališčih, pristaniščih in v področju petrolejskih vrelcev.

BUKAREŠTA, 2. okt. Unp. Ameriško poslaništvo je protestiralo pri romunski vladi zaradi aretacije Lesterja Freemana, ameriškega državljanca, ki je bil nedavno aretiran v Ploestiju kot uradnik petrolejske družbe »Romano-american«. Freeman je bil izpuščen, ker je bolan.

Kamerun in Oceanija za Anglijo

LONDON, 2. oktobra. Reuter. Kakor smo izvedeli na dobro poučenem mestu, je bila podpisana med Veliko Britanijo in francoskim Kamerunom gospodarska pogodba. Francoski Kamerun se je postavil v celoti na strani generala de Gaullea.

OACKLAND, Novi Zeland, 2. okt. Unp. Novozelandska vlada je poslala v svrhu

poglobitve vezi svoje delegate v francosko Oceanijo, kjer vlada guverner, ki se je priključil generalu de Gaulleu. Delegati so bili v Papeete na otoku Tahiti ter so našli de Gaulleovega guvernerja in njegovo upravo, ki ima v polni oblasti Oceanijo ter na drugi strani uživa tudi popolno zaupanje prebivalstva. Delegati so govorili o kolaboraciji med francoskimi poslasti v Oceaniji ter Veliko Britanijo.

Po vrnitvi južne Dobrudže

SOFIJA, 2. okt. BTA. Poveljstvo 3. bolgarske armade je izdalo naslednji komunikat: Včeraj ob 9. so bolgarske enote prešle tretjo črto in zasedle zadnjo cono. Ob 18. je bila zasedena vsa južna Dobrudža brez kakšnega koli incidenta. Vsa južna Dobrudža je vrnjena Bolgariji. Prebivalstvo je sprejelo čete z velikim navdušenjem. Da bi ne prišlo do incidentov, bo nova meja postopoma zasedena v navzočnosti članov bolgarsko-romunske mešane komisije.

SOFIJA, 2. okt. Stefani. Na magistratu je bila svečana seja, na kateri je bilo sklenjeno, da dobe sofijske ulice imena kralja in cesarja Italije ter Mussolinija. Župan sofijske občine Ivanov je poslal

Viktorju Emanuelu brzojavko, v kateri ga prosi, naj sprejme na ta način hvaležnost bolgarskega naroda. Ivanov je poslal brzojavko tudi Mussoliniju, ki se mu zahvaljuje v imenu vseh Bolgarov za pomoč pri vrnitvi južne Dobrudže.

SOFIJA, 2. okt. Unp. Med tem, ko je bolgarska vojska končala z okupiranjem Dobrudže, se je smer uradnih zahtev obrnila na Grčijo, od katere zahteva izhod na Egejsko morje.

NESREČA V URUGVAJU

MONTEVIDEO, 2. okt. DNB. Pod razvalinami strehe, ki se je zrušila v nekem tukajšnjem kinu, je našlo smrt 22 oseb.

Nezadevoljnost s SSSR v Turčiji

CARIGRAD, 2. okt. Stefani. Članek moskovske »Pravde« o trojnem paktu je sprožil v turški javnosti val slabe volje. Posebno razočaran je bil del turškega tiska, ki je pričakoval, da bo po berlinskem sklepu Sovjetska Rusija stopila v vojno na strani Velike Britanije. Neki listi so postali resignirani, drugi odkrito kažejo svoje nezadovoljstvo. »Tan« ugotavlja, da sovjetska vlada na ta način potrjuje, da ne pozna pravih interesov in koristi sovjetske Rusije.

VOJASKI ZASTOPNIKI JUžnoAMERIŠKIH DRŽAV PRI ROOSEVELTU

WASHINGTON, 2. okt. Reuter. Roosevelt je sprejel predstavnike vojske devetih držav latinske Amerike ter jim dejal: »Vsi imamo cilj, to je obramba obeh Amerik. Imamo izrek, ki je skupen vsem 21 republikam Amerike: Eden za vse vsi, za enega!«

JAPONSKI NAPAD NA ŽELEZNICO V JUNANU

TOKIO, 2. okt. Reuter. Prvič v kitajsko-japonski vojni so japonska letala bombardirala železniško progo Yunnan v bližini Indokine. Nastala je velika škoda.

RACIONIRANA HRANA V ZASEDENI FRANCJI

VICHY, 2. okt. Havas. V okupirani Franciji so stopile z današnjim dnem v veljavo nove odredbe glede prehrane. Vsak državljan dobi po novih predpisih 350 gr. kruha na dan, dalje 500 gr. sladkorja na mesec, dnevno 50 gr. sira, 100 gr. raznih masti na teden ter 360 gr. mesa in klobasičarskih izdelkov za sedem dni.

POGLAVAR SENUSIJEV PRI UJETNIKI

KAHIRA, 2. oktobra. Reuter. Sayed Idrish, šef arabskih Senusijev, ki prebivajo v Cirenaiki in italijanski Libiji, je v spremstvu visokih angleških častnikov obiskal člane svojega plemena, ki so kot vojni ujetniki v nekem angleškem koncentracijskem taborišču ob Sueškem kanalu. Indijske čete so tvorile častno stražo. Ko se je Idrish približal Senusijem, so predrl častno stražo in se vrgli pred njim na tla. Idrish se je zahvalil angleškimi častnikom za dobro oskrbo Senusijev v taborišču.

DOGODKI V TURČIJI

ANKARA, 2. okt. Stefani. Prosvetno ministrstvo je odredilo, da se na vseh srednjih šolah uvede latinščina kot obvezen predmet. Popis prebivalstva bo 20. t. m. Vse prebivalstvo naj ta dan ostane v svojih bivališčih.

MONTEREY, Mehika, 2. okt. Unp. — Mehiki vojski so streljali na brigadnega generala Andreja Zanzosa in ga ubili. Dogodek se je izvršil nekaj ur preje, preden je napočila ura, v kateri bi imeli vojski zasesti Monterey, eno izmed glavnih industrijskih mest Mehike. Revolucijski pokret ni uspel.

MEXICO CITY, 2. okt. Reuter. K poizkušenemu uporom zarotnikov v Monterreyu javljajo naknadno, da je bil vodja upornikov, general Sarzosa, ustreljen v boju, ki je nastal med močnim streljanjem policije in zarotnikov. General Sarzosa je pripravil še dalje časa upor, ki naj bi odstavil sedanjega predsednika mehiške republike. General je skušal pobegniti, čim je izvedel, da je zarota odkrita. Toda policija je bila hitrejša, obkolila je hišo ter med bojem ubila generala. Težje ranjen je bil tudi neki vojak.

Rezultati romunske korupcije

MILAN, 2. okt. »Corriere della Sera« poroča, da je komisija za raziskovanje premoženja bivših romunskih ministrov ugotovila, da so oškodovali državo za okoli 18 milijard lejev. To pa je po splošnem mnenju samo prvi začetek čiščenja in zaplenjevanja v korist državne blagajne.

IZMISLJENA SENZACIJA

NEW YORK, 2. okt. Suisse Press. Včerajšnji popoldanski listi so z velikimi naslovi priobčili vest iz Stockholma, po kateri naj bi imela Sovjetska zveza v Baltiku, kakor javljajo nevtralni diplomati, preko milijon mož pod orožjem. Po drugi strani naj bi bilo v norveški pokrajini Finnmark 50.000 nemških vojakov. K tem je treba prišteti 350.000 nemških vojakov, ki so na Norveškem pripravljeni za napad na Anglijo. Poročilo, ki hoče jasno motiti sovjetsko-nemške odnose, je brez vsake podlage. Da je lažno, se vidi že iz tega, da pravi tudi, da je Nemčija obljubila Finski pomoč, če bi jo Sovjetska zveza napadla.

ŠVEDSKI PARNIK ZADEL NA MINO

STOCKHOLM, 2. okt. DNB. Švedski 2000-tonski parnik je v južnem delu Ore Sunda naletel na mino in se potopil. Posadko so rešili.

ZAPLENJENA POŠTA

NEW YORK, 2. oktobra. DNB. Angleške oblasti so zaplenile na Bermudskih otokih dve toni raznih pošilk, ki jih je prepeljalo prekooceansko letalo Clipper.

ARETACIJA V INDIJI

PATNA, Indija, 2. okt. Reuter. Japonski budistični menih Murayama, ki živi že pet let v Indiji, je bil aretiran.

ROMUNSKA GOSPODARSKA POGAJANJA

BUKAREŠTA, 2. okt. DNB. Prihodnji teden bosta odpotovali v Berlin in Budimpešto dve delegaciji, da uredita trgovinske in gospodarske odnose z Nemčijo in Madžarsko.

BEG ŽIDOV IZ ROMUNIJE

ATENE, 2. okt. DNB. V pristanišče Pirej je dospel bolgarski parnik s 500 židi, ki so pobegnili iz Romunije.

SOVJETSKE POLARNE EKSPEDICIJE

MOSKVA, 2. okt. Tass. List »Večernaja Moskva« prinaša članek tečajnih letalcev Ceroviča in Akurkova, ki sta se nedavno vrnila iz arktičnih krajev v Moskvo. Članek podčrtava, da se letos pluli sovjetski parniki v najsevernejše točke, kar doslej ni bilo mogoče. Zahvaljujoč sistemu karavanske plovbe ladij so te dosegle 77 stop. severne širine ter dalje 90 stop. sever. širine in 170 stop. vzhodne dolžine. Ladje so zaplule v kraje, kamor ni doslej mogla nobena pomorska odprava.

Mariborska napoved. Oblačno in hladno. Obeta se izboljšanje vremena. Včeraj je bila najvišja temperatura 9,5, danes najnižja 7, opoldne 9,7. Višina padavin za včeraj 12,1.

BORZA. Curih, 2. okt. Devize: Beograd 10, Pariz 9,85, London 16,92½, Newyork 4,35, Milano 21,97½, Madrid 40, Berlin 174¼, Budimpešta 85½.

Vprašanje medvojne aprovizacije

Vse zahteva drakonske kazni, globlje se s tem vprašanjem menda nihče ne bavi

O vprašanju medvojne aprovizacije je naš list že lansko leto — dne 6. decembra 1939 — priobčil tri članke, ki na svoji pomembnosti in aktualnosti še danes niso izgubili vrednosti. Ker so bili članki priobčeni v ljubljanski prilogi »Večernika«, ki so ga prejeli samo ljubljanski naročniki, ponatiskujemo sedaj te članke še za glavni kader naših naročnikov izven Ljubljane. Pod gornjim naslovom in z gornjimi podnaslovi je bil priobčen prvi članek. Članke je napisal g. Adolf Ribnikar, ki je bil med svetovno vojno organizator in vodja obsežne ljubljanske medvojne aprovizacije.

Med današnjo in svetovno vojno je ogromna razlika. V svetovni vojni je dolgo vrsto let govorilo samo orožje in šele proti koncu svetovne vojne je začela tudi gospodarska vojna, ki je svetovno vojno tudi končala. V sedanji vojni je vsa težina bojevanja že takoj v začetku prenesena naprej na gospodarsko polje.

Čudno zato ni, da so sedaj ogromne armade na Maginotovi in Siegfriedovi črti, ki sta preskrbljeni z vsem, zaenkrat še prav v vsem na boljšem kot pa zaledje civilnega prebivalstva vojujočih se držav. Med svetovno vojno so bile vsaj nevtralne države polne zadovoljstva in sreče. Imele so vsega v izobilju, njihovo narodno premoženje je neizmerno rastlo vsak dan. Sedaj traja vojna šele tri mesece in tudi nevtralne države so one, kjer postaja življenje vedno bolj težavno in komplicirano. Njihovo gospodarstvo in življenje ne more ostati nedotaknjeno od gigantskih gospodarskih valov vojskujočih se držav.

Tudi Jugoslavija se prišteva med srečne nevtralne države. Navzlic temu, da so njena prirodna bogastva taka in toliko, da bi se ne bilo treba bati za preživljanje in za preskrbo z vsakdanjimi potrebščinami, vendar tudi pri nas vsak dan glasneje trka na vrata težko vprašanje redne in nemotene preskrbe ljudstva z vsem, kar nujno potrebuje.

Ker smo šele v začetku decembra in pričakujemo novih plodov naše zemlje šele prihodnje poletje in jesen, moramo računati v razvoju tega vprašanja še na vsakojake neprijetnosti in perturbacije. Zato je razumljivo, če slišimo in beremo vedno bolj krepke pozive, da mora javna oblast tudi pri nas vzeti to vprašanje z vso hitrostjo v svoje roke ter ga rešiti v največjem interesu vsega prebivalstva.

Zahteve, s katerimi prihaja javnost glede reševanja zadovoljive oskrbe prebivalstva, se dosedaj sučejo samo okoli povišanja cen razni robi. Vse zahteva pregajanje in najstrožje kazni za navijalce cen.

Tako beremo v beograjskem listu »Delo«, da je »potrebno organizirati nadzorstvo nad notranjo trgovino in to tako, da ne bo onemogočeno normalno dviganje cen, kjer so dani stvarni, notranji vzroki za tako izpremembo, nadzorstvo, ki bo neusmiljeno in z vso silo zakona preganjalo špekulante, profiterje in vse

druge zlohotne in brezvestne ljudi, ki bi se hoteli v teh težkih časih okoristiti v razrvanih gospodarskih in trgovskih razmerah. Najširši sloji naroda pričakujejo od poklicanih državnih oblasti, najpreje od države ter od banovinskih oblasti, da one to vprašanje skrbno in razumno pretrsejo in da čimprej organizirajo popoln sistem državne kontrole nad gibanjem cen in nad splošnim prometom dobrin za potrošnjo. Čimprej se bo to de-

lo začelo, tem prej se bo nehala in bo z uspehom uničena brezvestna špekulacija.

V zagrebških listih zadnji čas neprestano beremo o policijskem in sodnem preganjanju povišanja cen. Brali smo celo poziv javne oblasti, naj ji občinstvo z ovadbami energično pomaga.

V Sloveniji prihaja na dan isto razpoloženje kakor na Hrvaškem in v Srbiji. Vse nezadovoljstvo je obrnjeno proti dviganju cen, vse pričakuje, da se bo dalo z drakonskimi kaznimi normalizirati aprovizacijo. Dosedaj pa še nismo slišali, da bi se v naši državi že kdor koli mnogo globlje baval s silno težkim in aktualnim problemom redne in nemotene preskrbe ljudstva z vsem, kar nujno potrebuje.

(Dalje jutri)

Izza kulis sovjetskih visokošolcev

Nedavno smo čitali, da se je 190.000 novih studentov vpisalo na sovjetske visoke šole, ki štejejo zdaj že nad 700.000 slušateljev. Moskovska »Izvestija« prinaša zdaj uvodnik pod naslovom »Sovjetski študent«, v katerem razpravljajo o kulturnem nivoju tamkajšnjih visokošolcev. List ugotavlja, da »prihajajo srednješolci z zelo pomanjkljivo izobrazbo na visoke šole. Abiturienti razočarajo profesorje s presenečljivo pomanjkljivim znanjem, ne znajo se jasno izražati, imajo le plehke pojme o ruskem jeziku in literaturi, ne

zanimajo se za umetnost in ne za kulturno plat človeštva. Mlad študent, ki je dobil pravico, da se nasrka obsežnega znanja ter tako izkaže najvišjo dolžnost do socialistične domovine, nadaljuje žal svojo površno izobrazbo na visoki šoli. Pomanjkanje vsa v strahotni obliki. V minulem šolskem letu rov, namestnik dekana matematične fakultete, samo študenti leningrajske univerze zanemarili 40.000 učnih ur, 142 slušateljev sploh ni zahajalo na predavanja, 24 od teh so jih morali odpustiti. Nediscipliniranost se je razpasla tudi med docenti.

Ali bosta Tokio in Moskva našla skupno pot v zvezo?

Nov položaj na Daljnem vzhodu - Spopadi med SSSR in Japonsko v bližnji preteklosti

WASHINGTON, 2. oktobra. Tukajšnji tisk se bavi s položajem na Daljnem vzhodu ter meni, da bo prišlo skoro do preloma med USA in Japonsko. Listi naglašajo, da je tudi kitajska vlada v Čungkingu odločno odklonila, da bi priznala kdaj koli vodstvo Japoncev v politiki Daljnega vzhoda. In ker so v Tokiu še vedno zaskrbljeni glede nadaljnjih odnošajev s Sovjetsko zvezo, s katero jim nič kaj ne prija stopiti v tesnejše zveze, nastaja vprašanje, kako se bodo razvijale prilike v daljnjem razvoju sedanje svetovne vojne napetosti na Vzhodu.

Razmerje Sovjetske Rusije do prilik na Daljnem vzhodu je v marsičem analogno onemu v Evropi. Moskva se zaveda, da bi premočna Japonska prej ali slej utegnila postaviti zahteve po bogatih rudnih nahajališčih vzhodno Sibirije, petrolejskih vrelcih in ribolovu na sovjetski obali Tihega morja. Jasno je Moskva poudarila svoje stališče v japonsko kitajskem sporu, ko je na usta Molotova izjavila:

»Narodi Sovjetske zveze niso prikrivali in tudi ne prikrivajo svojih simpatij do kitajskega naroda v njegovi borbi za nacionalno nezavisnost in svobodo. Ni treba, da govorimo o naših odnošajih do Kitajske. Dobro poznate izjavo Stalina o naši podpori narodom, ki so postali žrtve napadalca, in ki se bore za neodvisnost domovine. To v polni meri velja tudi za Kitajsko, do katere izvajamo dosledno svojo politiko podpiranja.«

Kolikšna je ta pomoč, ki jo trajno nudijo

sovjeti Kitajcem, je razvidno iz poročila, ki ga je objavil dopisnik ameriškega lista »Foreign Affairs« iz Turkestana:

»Imel sem priliko, potovati po važni severovzhodni cesti, ki veže Kitajsko z Rusijo. Tod vozi na stotine kamionov celo iz daljnega Turkestana. Največ prevažajo bombe, zračne torpede, granate, sovjetske topove in letala za kitajsko vojsko. Ob cesti so velike garaže za popravila, skladišča, udobni hoteli. Cela vojska delavcev popravlja ceste, inženirji in mehaniki so neprestano na poslu, da bi ta prevažna vez s Kitajsko ostala v čim boljšem stanju. Na Kitajskem imajo sovjeti celo četo vojaških inštruktorjev in letalcev, ki jih je manjka v nobenem polku.«

Odnošaji Sovjetske Rusije do Japonske so bili tudi drugače vedno zelo napeti. Ni treba, da spominjamo pri tem večna nasprotstva pri pogajanjih glede japonskega ribolova v sovjetskih vodah. Japonski imperialisti so imeli

Tako se ni vrnil »z dopusta« profesor moskovske poljedelske akademije, Viktorav, namestnik dekana matematične fakultete v Moskvi, Sorokin, je bil zaradi »špricanja« svojih predavateljskih ur poklican na odgovornost. Naše visoke šole so nasičene s knjižnicami, vsak študent lahko najde dovolj knjig za svoj študij. Naj jih samo zahtevajo! Tako tarnajo »Izvestija«. Na kraju pa pravijo, naj vreden Leninov študent ne rine samo v svojo panogo, temveč misli tudi na to, da se zna boriti za narodov blagor, da bo postal vreden borec v političnem vodstvu države.

PRAVICA NI BOLAN OTROK

Socialne krivice niso del nekega svetega reda, ki se ga nihče ne sme dotakniti. Pravica ni bolan, v plenice povli otrok, ki bi mu vsak veter škodoval. — Nekoliko poguma bo vsekakor treba vzeti v zakup, sicer bo naš delež pri graditvi novega sveta smešno majhen. — (Stanko Cajncar v 7. št. »Dejanja«)

Manifestacija nerazdružnosti KDK. V tridnevnem zasedanju zastopnikov KDK v Zagrebu je govoril med drugimi tudi glavni tajnik SDS senator Sava Kosanovič, ki je na manifestativen način poudaril skupne poglede SDS in HSS, Srbov in Hrvatov na potrebe banovine Hrvatske. Po govoru je vstal dr. Maček in dejal: — Prosim vas, da besede prijatelja Save Kosanoviča vzamete k srcu. Poplitem vsako njegovo besedo, kakor da sem jo izrekel jaz sam!

Promet v Sueškem prekopu je padel od lanskih dveh milijonov bruto ton v juliju lani na 195.000 bruto ton v istem mesecu letos. Lani je šlo v juliju skozi prekop 450, letos le 56 ladij.

dolgo časa pred očmi bogata ležišča ruskega premoga, nafte, zlata in drugih rud. Te so pripomogle sovjetom, ustvariti na vzhodu Sibirije močan industrijski center, ki z lastno proizvodnjo zalaga daljnovzhodno rdečo vojsko. Ta težnja po osvojitvi vzhodne Sibirije je naglala japonske generale, da so v l. 1918—1925 intervenirali na sibirskih tleh. Kljub temu, da so se morali umakniti in skleniti sovjetski sporazum, so stari silji ostali Tokiu še vedno pred očmi.

Glavni razlog moskovskega nezaupanja v Japonsko pa je bilo doslej dejstvo, da so Japonci videli v Sovjetski uniji najnevarnejšo oviro za ostvartje svojih imperialnih načrtov. Ostrina obojnih incidentov med sovjeti in japonsko vojsko priča, da kljub oficelnim izjavam obeh držav ne vladajo kaj prijetni odnošaji med njimi. Največji spor je bil spopad pri jezeru Hasan 1938. Japonci so tedaj udarli na rusko ozemlje s celo divizijo, artiljerijo in letalstvom. Rdeča vojska jih je pognala v beg. Vrh Čangkufenga je ostal v sovjetskih rokah.

Vzhodno od reke Holhingol, na meji mongolske narodne republike in Mandžurije je bila od 5. do 17. avgusta 1939 cela vrsta spopadov med Rusi in Japonci. Večkratni poizkusi Japoncev, udreti na mongolska tla, je bil zavrnjen. Japonska ofenziva je dosegla višek 17. avgusta. Mongolske in ruske čete so prešle v protiofenzivo ter v dneh 21. do 28. avg. potolkle Japonce. Ti so pustili na bojišču 114 topov, 165 strojin, 36 milijonov izstrelkov, 9000 pušk, 12.000 granat, 8 tankov, 8 oklopnih avtomobilov, 14 traktorjev, 68 kamionov in 19 avtomobilov. Sestreljenih je bilo 600 japonskih letal, mongolske-sovjetske čete so izgubile 125 letal.

Ti porazi so usmerili tokijske kroge drugam. Načrt o napadu na Sovjetsko unijo se je moral umakniti. Japonci so se obrnili proti tihoceanskim tekmečem na jugu Azije. V tem položaju jih je zatekel berlinski pakt, ki odpira mikadojemu cesarstvu ne samo možnosti operacij. Kako se bo poslej zadržala Moskva, pa USA, ki imajo na jugu Azije in v Tihem oceanu prav tolikšne interese, kakor Velika Britanija ali Japonska sama, bo pokazal politični razvoj že v bližnjih dneh.

MATSUOKA

japonski zunanji minister, ki je bil glavni posrednik Tokia pri stvarjanju trojnega pakta osovinskih sil

Kultura

Nova ljudskošolska čitanka

V zadnjih desetletjih se je šolski pouk v marsičem bistveno spremenil. Sodobna življenjska intenzivnost je zajela tudi naše šolstvo. Totalnostna povezanost novega šolskega dela, ki izhaja iz resničnega otroškega življenjskega položaja, se je lotila tudi pravilne literarske vzgoje v ljudski šoli. Že majhen šolarček naj v okviru življenjske povezanosti ter svoji duševni razvojni stopnji primerno spozna in doživi dragocene zaklade naših pesnikov in pisateljev.

Pri tem novem vzgojnem prizadevanju je povzročalo pomanjkanje primerne razredne čitve velike ovire. Zato je skupščina JUU l. 1935 poverila P. Fletetu, J. Juvančiču, A. Skulju in E. Vranču nalogo, da sestavijo sodobnim potrebam odgovarjajočo čitanko za ljudskošolske razrede, ki naj po načelu prirodne povezanosti tvorijo od I. do IV. šolskega leta organsko zgrajeno celoto.

Dosedaj so že izšle ter so se v praktičnem šolskem delu zelo obnesle čitanke za prve tri razrede. In sicer: Naša prva knjiga, Za vse leto in Po domačih krajih. Letos pa je izšla čitanka za IV. razred pod naslovom: Lepa naša domovina.

Knjiga nudi edinstven pregled širše domovine, kakor ga za spoznavanje naše

zemlje v šoli doslej še ni nihče nudil. Knjiga ima zelo posrečen domači ton ter bo močan vzgojni činitelj v smeri krepitve narodne in državljanske zavesti, kar bo dosegala na nov, nevsljiv način, z globoko zajeto in učinkovito vsebino. V čitanki so zastopani odlični starejši in mlajši pisatelji s skrbno izbranimi in zelo dobro razporejenimi sestavki.

Na uvodnem mestu je Gasparijev motiv z blejskim jezerom ter napisom: »Naj bo lepa le tujina, lepša nego dom moj ni!« Na drugi strani so simbolično združene razne pokrajine naše države, a sredi stoji Jugoslavija v podobi žene s snopom in sadjem v rokah »Jugoslavija, ti naša mati« je enota z znanimi slovenskimi pesnimi, domoljubnimi članki in citati o domovini in o človeku.

Nato sledi v enotah: Po naših gorah in planinah, Po Koroškem, V slovenski kraševini, Po ravnem in dolinah. Naši v preteklih dneh. Širom po Jugoslaviji, naše morje, Iz dni hrvatske slave in borbe, Po zahodnih in južnih gorskih predelih, V zemlji Nemaničev, K narodni osvoboditvi, pesmi in proza vseh vidnejših slovenskih pesnikov, pisateljev, dramatikov in publicistov od najstarejših pa prav do najmlajših. Na zadnjih straneh

pa je natisnjena v odličnem prevodu prof. Lovreta srbska narodna pesem »Kosovska devojka« in himna »Bože pravde«.

Poleg smotrene zunanje razporeditve gradiva ter premišljene izbire sestavkov za posamezne enote ima ta čitanka estetsko lepo opremo umetniških slik. Te novosti pri tej čitanki bo prav vesela šolska mladina, ki si želi tudi slik, Z risbami je knjigo bogato okrasil Maksim Gaspari, ki je naši mladini najbližji. Slike slovenskih pisateljev je narisal Ant. Koželj. Čitanka je opremljena s kraljevo sliko ter z večbarvnima reprodukcijama Groharjevega »Sejalca« in »Pomladi«. S tem stopa upodabljajoča umetnost tudi pred ljudskošolskega otroka ter mu goji smisel za spoznavanje umetnosti. Knjigo krasita tudi dva zemljevida iz Jančičeve »Zgodovine«.

Tako prekaša ta nova čitanka po svoji vsebini, opremini in cenenosti dosedanje čitanko ter si bo hitro osvojila srca naše šolske mladine širom cele domovine.

Socialni pomen in važnost šolskega vglabljanja v našo literaturo je nedvomno zelo visok, kajti poznejše življenje zahteva bralca, ki se bo znal z nadaljnjo samo izobrazbo čimbolj včlenjevati v duhovno občestvo slovenskega naroda. Zato bodo nove čitanke, ki jih izdaja Učiteljska tiskarna v Ljubljani, izven vsakega dvoma mnogo prispevale k dosežanju tega smotra ter ji lahko čestitamo.

-gu-

Maribor

Koncert, Trboveljskih slavčkov' v Mariboru

V soboto, 5. t. m. bo proslavil »Trboveljski slavček« v Mariboru 10 letni jubilej obstoja in rasti na večernem koncertu v Sokolskem domu.

Doslej je nastopil »Trbov. slavček« v 73 krajih, in sicer v Jugoslaviji v 62 krajih, v zamejstvu pa v 11 krajih (Č. S. R., Nemčija in Bolgarija). V 10 letih je imel 215 glasbeni prireditve, med temi 135 koncertov, 69 matinej, za šolsko mladino in 11 radijskih koncertov. Oddajal je tudi koncert za Ameriko, katerega je prenašalo 110 ameriških radijskih postaj. Za glasbene prireditve je naštel in izvajal 121 del jugoslovanskih skladateljev v 42 programskih kombinacijah. Njegovim koncertom pa je prisostvovalo okoli 74.000 odraslih, matinejam pa okoli 43.000 otrok in dijakov. O najrazličnejših podrobnostih rasti in umetniškega prizadevanja zbora v dobi obstoja pa bi vedel najbolje pripovedovati sam zborov dirigent Slavko Šuligoj, ki je »Slavčkov« ustanovitelj ter artistični in organizatorični vodja.

Poleg umetniškega delovanja »Trbov. slavčka« ni nič manj važno njegovo humanitarno delovanje za lajšanje bede otrok v črnih trboveljskih revirjih. Sodelujočim pevcem zbora je namreč nudil skupno okoli 195.000 din najrazličnejših podpor, med temi za šolske potrebščine skoro 18.000 din, za perilo in obleko 46.000 din, za prehrano nad 30.000 din, a za okrepitev zdravja v raznih počitniških kolonijah pa skoro 100.000 din. — Večina tega denarja ni bilo zboru darovanega, temveč so si ga mladi pevci pri-

služili z vztrajnim delom v tisočerihi urah pevskega vaj in nastopov v javnosti.

Na mariborskem koncertu bo nastopila tudi Rezika Koritnikova s koloraturnimi solospeli iz Verdijevega »Rigoletta« in Offenbachovih »Hoffmanovih pripovedk«, za njen pevski uspeh in razvoj skrbi sedaj mojster Julij Betteto. O podrobnostih programa jubilejnega koncerta bomo še poročali; pevci nastopijo s popolnoma novim programom priznanih komponistov slovanskega rodu.

Cene jedilnega olja na debelo

Urad za nadzorstvo nad cenami je določil cene jedilnega olja na debelo (olivno je izvzeto). Veletrgovci smejo izračunavati svoje kalkulacije takole: 1. Cena franko vsaka namembna postaja v državi, vključno sod za 200 kg in 5% prometnega davka — 20.79 din, 2. cefektivni stroški za prevoz od postaje do trgovine, 3. trošarino in krajevne davatve. Veletrgovci smejo zaračunati še največ 5% brutto zasluzka. Končne cene ne smejo zaokrožiti. S prodajo po tej kalkulaciji

smejo začeti takoj, vendar pa morajo banski upravi poslati svojo kalkulacijo ter priložiti dokaze za svoje stroške. Tak dokaz je potrdilo občine ali načelstva. Banska uprava bo kalkulacije v treh dneh ali potrdila ali znižala. Veletrgovci smejo kupovati samo iz tovarne preko organizacije predelovalcev oljnic v Beogradu. Trgovcem na drobno morajo olje prodajati po navedeni kalkulaciji vključno sod za 200 din. Za manjše količine kot 200 kg pa obdržijo sod za pokritje kala.

Valter Halbärth oproščen

Danes dopoldne je bila pred okrajnim sodiščem končana razprava proti bivšemu tovarnarju usnja Valterju Halbärthu iz Maribora zaradi zaloge usnja, ki je bila ocenjena na okoli 4 milijone din in ki so jo zaplenili v njegovi opuščeni tovarni. Razpravo je vodil sodnik g. dr. Adolf Obrat. Zaslisan je bil izvedenec g. Drago Roglič, ki je izpovedal, da se navedbe prič ujemajo glede količine zaplenjenega usnja vsaj prilično, ker on ni tehtal vsega usnja in je tudi samo približno ocenil količino. Davčna oblast je danes zjutraj poslala potrdilo, da je res vsako leto Halbärth prijavil svojo zalogo in sicer približno v tistem razmerju, kakor je bilo blago zaplenjeno. Izvedenec g. Roglič je na vprašanje sodnika, če je res običaj, da imajo strojarji vedno večjo zalogo usnja, odgovoril, da mu sličen primer, kakor Halbärthov, ki že štiri leta ne obratuje, vžle temu pa ima zalogo, ni znan. Pač pa je izvedenec priznal, da je popolnoma naravno, če hoče Halbärth s svojimi sinovi zopet začeti trgovino in strojarstvo, da ima večjo zalogo, ker ne smejo prežeti, da je potrebno za predelavo kože najmanj 9 do 12 mesecev, torej čas, v katerem mora podjetnik nekaj zaslužiti in

imeti gotovo zalogo na razpolago, dokler ne dobi novih produktov. Na prošnjo zagovornika g. dr. Brandtstätterja je pa izvedenec predložil tudi uradni cirkular, ki pojasnjuje prijave strojenih kož. Iz te okrožnice je pa razvidno, da je treba prijaviti trgovcem in strojarjem samo zalogo kož, ki so jih dobili iz tujine. Na podlagi dejanskega položaja, izpovedi prič in izvedenca g. Rogliča je sodnik Halbärtha oprostil vsake krivde. Utemeljeval je svoj oprostilni izrek z dejstvom, da je Halbärth že leta 1936. ukinil prodajo in izdelavo kož, torej v času, ko še ni mogel predvidevati, da se bo ta življenjska potreba tako močno podražila. Dokazano je, da med tem časom ni prodajal blaga, ki ga je imel v zalogi in da je zalogo oziroma poslovne knjige redno prijavljal vsako leto davčni oblasti in pred kratkim celo vojaški oblasti. Namestnik državnega tožilstva je prijavil priziv.

Tako je torej ta »afera«, ki ni bila afera, likvidirana. V bodoče pa naj se pri iskanju špekulantov in verižnikov postopno previdneje in naj se jih išče le tam, kjer so. Z nepotrebnim razburjanjem javnosti pa ves protidraginski boj samo zgublja na iskrenosti.

SNEG NA POHORJU

Pohorci nam pripovedujejo, da je pri njih močno snežilo in da so pohorski vrhovi dobili bele kape. To jim prav radi verjamemo, saj je preko noči padla temperatura in je nastopilo pravo pozno jesensko vreme. Po ulicah hodijo ljudje že v težkih jesenskih površnikih in toplih zimskih suknjah. V stanovanjih in nekaterih poslovnih prostorih so morali že kuriti.

BENCINA JE ZMANJKALO

Mariborski in okoliški avtomobilisti in motociklisti so zadnje dni tako zavalili na bencinske črpalke, da so morali večeraj stražniki vzdrževati red. Seveda je bencina popolnoma zmanjkala in ga ves teden ne bo. Pravijo, da je na potu nova pošiljka 150 ton nafte, iz katere bodo izdelali bencinsko mešanico.

CENE MESA NA SLANINARSKEM TRGU

Govedina 14 do 16 din, svinjsko meso s kostmi 16 do 18 din, svinjsko meso izluščeno 20 do 21 din, riba 22 din, zajec

18 din, salo 24 din, slanina 24 din, pljuča 8 do 10 din, jetra 10 do 14 din, rebeca 15 do 16 din, glava z jezikom 8 do 10 din, ledvice komad 2 do 3 din, noge komad 2 do 3 din. (Iz poročila tržnega nadzorstva.)

Petje

Italijanska metoda (Bel canto), impostacija glasu, podučuje Anatol Manojevski, KOROŠČEVA 20 (prilicje). Od 8½ do 9½ in od 14. do 17. ure.

m Za člana glavnega prosvetnega sveta v prosvetnem ministrstvu je bil imenovan načelnik oddelka za srednje šole prof. Janko Leskošek, bivši dolgoletni član profsorskega zbora na tukajšnji klasični gimnaziji.

m Mariborskemu škofu dr. Tomažiču, stolnemu kanoniku prelatu dr. Cukali, stolnemu kanoniku Janežiču in ravnatelju Hrastelju je ban dr. Natlačen večeraj v mariborskem škofijskem dvorcu izročil visoka odlikovanja. Škof je bil odlikovan z redom sv. Save I. stop. z lentjo, dr. Cu-

kala z redom Jugoslovanske krone III. Janežič z redom sv. Save III. in Hrastelj z redom Jugoslovanske krone IV. razreda.

GRAJSKI KINO

3. X. ob 20.45 uri veliki

Svengalijev večer
Kupite vstopnico v predprodaji!

m Upokojen je bil na lastno prošnjo sodnik okrožnega sodišča v Mariboru Fran Pečnik.

m Dva Abrahama na Pohorju. Ob priliki plenarne seje SPD v Mariboru, ki je bila v Mariborski koči na Pohorju, so proslavili dvojno 50 letnico: Z Abrahamom sta se namreč srečala inž. arh. Jelenec in predsednik mariborske SPD dr. Bergoč. Planinci so jima priredili prisrčno počastitev, pri kateri so sodelovali oskrbnikov sinček z deklaracijo, govorili pa so dr. Orožen, dr. Rosina in Zoržut.

m Pravila stavbene zadruge »Obrtniški in vajeniški dom« v Mariboru je tukajšnje sodišče odobrilo. Zadruga že marljivo pripravlja podlago za gradnjo prepotrebne doma.

m Finžgarjevo »Našo kri« bo igralo v nedeljo, 6. oktobra, ob 15. in ob 20. zv. pod pokroviteljstvom dr. Josipa Hohnjece v Narodnem gledališču Prosvetno društvo župnije sv. Magdalene (Pobrežje, Težno in Radvanje). Cene dramske, predprodaja pri dnevni blaginji.

m 514 sezoncev iz Like je potovalo večeraj preko Maribora na sezonsko delo v Nemčijo.

m Gostovanje železničarja v Guštanju in Murski Soboti je zaradi deževnega vremena odpadlo.

m »Cyrano de Bergerac« prvič na mariborskem odru. Lelošnje gledališko sezono otvori po vsem svetu sloveče delo največjega francoskega teatralika Edmonda Rostanda: »Cyrano de Bergerac« v sijajnem zupaničevem prevodu in v režiji VI. Skrbinska (ki nastopa tudi v naslovni vlogi) ter M. Kosiča (ki igra tudi vlogo slaščičarja Ragueneaua). V tej heroični zgodovinski komediji nastopa blizu 100 oseb.

m Dvoje vesel, drog za porivanje čolna in daljnogled je nekdo ukradel šoferju Koberlu Alojzu s Koroške ceste iz nezaklenjene barake v Bezenškovi ulici. Okradeni je oškodovan za okrog 500 din.

m Vso pokojnino v znesku 1450 din je ukradel neki moški državnemu upokojencu Mihaelu Ferenčaku iz Kosarjeve ulice štev. 52. Tat se je splazil skozi okno v spalnico ter odnesel denarnico s pokojnino.

m Kolesar je povozil na Tržaški cesti 57 letnega banovinskega služitelja v pokojku Mirka Krambergerja iz Maribora ter mu poškodoval desno nogo. Zdravi se v bolnišnici.

m S kolom je napadel na cesti v Jelovcu pri Kamnici neki Babič Ivan 28 letnega Antona Lamprehta, viničarjevega sina iz Jelovca, ter ga poškodoval na desni roki, tako da so ga morali prepeljati v bolnišnico v Mariboru.

m Pri padcu s kolesa si je poškodoval levo roko 20 letni delavec Franc Savec iz Hoč. Zdravi se v mariborski bolnišnici.

m Karambol na Aleksandrovi cesti. Večeraj popoldne sta na križišču Aleksandrove ceste in Sodne ulice trčila dva tovorna avtomobila, ki sta se poškodovala. Pri karambolu se je ponesrečila tudi kolesarka Stanka Novakova, zasebna uradnica s Pobrežja, ki jo je tovarni avtomobil podrl s kolesa.

m Na šipi se je močno vrezal v desno roko 40 letni železničar Kreks Anton iz Studencev, tako da je moral iskati pomoči v mariborski bolnišnici.

Zasedanje davčnega odbora

Davčni odbor za mesto Maribor, ki bo sklepal o davčnih osnovah za odmero pridobnine v letu 1940, bo zasedal v času od 16. do vstevši 21. oktobra.

Po davčni upravi ugotovljene davčne osnove so razvidne iz »Seznamka oseb zavezanih pridobnini«, ki je po členu 116. zak. in pravilnika o neposrednih davkih razgrnjen pri mestnem poglavarstvu, kjer ga davčni zavezanci lahko pogledajo v času od 1. do vstevši 15. okt. ob uradnih urah. Iz razgrnjenega seznama je ločno razvidno, kateri dan in ob kateri uri bodo obravnavali predloge za vsakega posameznega davčnega zavezanca. Onim zavezancem pridobnine, ki niso vpisani v razgrnjenih seznamih, bo pridobnina za leto 1940 predpisana pavšalno.

slabe oči? ...

k diplom. optiku petelnu

m Kamen je vrgel v glavo neki 6 letni deček 4 letni Kolenčič Veri, hčerki vdove po poštnem uradniku v Mariboru. Zdravi se v bolnišnici.

m Pri obiranju jabolk je padel z drevesa 53 letni viničar Slamberger Peter iz Limbuša ter si zlomil desno roko. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico.

m S kolesom je povozil mesarski vajence v Mlnski ulici 35 letno ženo delavca Nipič Nežo iz Spodnje Korene. Z zlomljeno desno roko je prišla v mariborsko bolnišnico.

m Za ukraden plašč so se prepirali na Aleksandrovi cesti trije potepuhi s Težnega in Vojašniške ulice. Pridružil se je stražnik, ki je plašč zaplenil in prepirljivce odpeljal na stražnico. Takoj za njimi pa je prišla natakarka Marija Dežan, ki je prijavila, da ji je nekdo ukradel plašč. Dežanova je v zaplenjenem plašču spoznala svojo last.

m Napisna tabla padla na glavo. Ko je šla delavka Alojzija Dasko po Aleksandrovi cesti, ji je padla na glavo velika napisna tabla, katero je snemal sluga Pirichove trgovine. Daskova je dobila veliko rano na glavi. Prepeljali so jo v bolnišnico.

m V cerkvi se je ponesrečil. V stalnici je padel s 3 metre visokega odra plekar Franc Plevanč in se nevarno poškodoval. Zdravi se v bolnišnici.

* Zima se približuje! Potrebni boste denar. Na lahek način si pridobite lahko premoženje ako nabavite srečko drž. gradne loterije pri glavni kolekturi »Grad Sreče« Putnik. Zrebanje že 11. oktobra. Pohitite!

* Zakone in vse ostale pravne knjige dobite v knjigarni Tiskovne zadruge, Maribor, Cankarjeva 1, telefon 23-45.

* Začetek ruskega tečaja — danes ob 18. uri v meščanski šoli na Slomškovem trgu.

* Vpisovanje v tekstilni tečaj v Mariboru v I. in II. let., se vrši v četrtek dne 3. oktobra od 19—20. ure in v nedeljo dne 6. oktobra od 8—10. ure v deški meščanski šoli v Krekovi ulici. Vodstvo tečaja.

Kino

* Grajski kino. Samo še vključno četrti 1845 film »Povratek v domovino«, ob 20.45 »Svengalijev večer«. — Od petka dalje veliki češki film »Torpedo 48«.

* Union kino. »Prebujeno srce«, odlični francoski film globoke vsebine z Viviane Romance in Pierre Blanchaire-om.

* Esplanade kino. Do vključno četrtka senzijski film »Desperado«. Petek pikantna duhovita veseloliga »Moja hči to ne dela« z Geraldino Kattovo.

Radio

KAJ VAM PRIPOROČAMO ZA JUTRI:

Ljubljana: 12 koncertni plesi (plošče), 13.02 »Veseli godci«, 18 pester spored RO, 18.40 slovensčina za Slovence (prof. R. Kolarič), 19.50 deset minut zabave, 20.30 samospeli Draga Burgerja, pri klavirju prof. M. Lipovšek, 20.45 reproduciran koncert simfonične glasbe 22.15 v odih igra RO. — Beograd: 13.50 zabavni koncert velikega RO, dirigent Selinski, 19.40 tamburaški RO, 20 humoristična ura, 21 koncert havajskega kvarteta, 22 jugoslovanske pesmi poje Tatjana Hlitična, 22.30 koncert na kino-orglje. — Zagreb: 21.30 lahka glasba, 22 koncert orkestra Virag. — Praha: 17.15 češke pesmi in vokal-polifonije od najstarejših časov do danes, 19.25 zabavna glasba. — Brno: 20.25 moravske pesmi. — Moravska Ostrava: 21 pester glasbeni program. — Bratislava: 16.20 zabavna glasba, 17 koncert na mandolinah, 19.40 večerni koncert RO, 20.20 plesna glasba, 21 komorna glasba. — Budimpešta: 17.15 plesna glasba, 18.15 plesni koncert Ane Marije Heine, 19.25 operna glasba. — Rim: 19.35 zabavna glasba, 20.30 lirski operna enodejanka od Giordana in balet Alfreda Kasela, 22 plesna glasba. — Atene: 20.10 grške narodne pesmi, 21 grške serenade, 21.30 lahka glasba. 22 simfonični koncert RO. — Andora: 20 eksotična glasba, 20.15 plesna glasba, 21.30 španska glasba, 22.15 stari plesi, 22.45 lahka glasba. — Kalundborg: 17.50 pester glasbeni spored, 20.10 simfonični koncert, 22.20 zabavna glasba. — Tallin: 18 jazz, 19.35 zborna petje, 20.20 kavarniška godba.

Vesti: Ljubljana: 7.05, 12.30, 14., 19., 22. Beograd: 6.45, 13.30, 14.40, 19.10, 21.40, 22.40.

Zanimivosti

„Blodeči otoki“, ki se neprestano selijo

Na jezeru Hsut se pojavljajo zopet pošastni pojavi, govore mnogi kmetje iz male vasice Döngesa pri Zisenachu ter kimajo z glavo, kakor so to pred 100 leti napravili njihov pradedi, kadar so opazili ta čudni prirodni pojav. Pa res tudi ni bilo vsakdanje, ako so se otočiči po jezeru začeli premikati, plavati v različnih smereh ter bloditi po vodi kakor ladja v valovih. Zaradi tega tudi ni čudno, da je jezero Haut že več stoletij na glasu. Že l. 1778 je o njem zapisal neki kronist: »Na jezeru plava kos zemlje, ki je velik približno eno jutro in obrasel z grmovjem, a vetrovi ga ženejo zdaj sem, zdaj tja.«

Že več let niso opazili na jezeru ničesar nenavadnega. Izgledalo je, da so se otoki ustalili na svojem mestu blizu obale. Toda pred dnevi jih je narasla voda zopet napotila v nemirno blodenje po jezerski površini. Ti »blodeči otoki« imajo jako bogato rastlinstvo, med drugim tudi drevje do 35 m višine in z globokimi koreninami. To drevje služi kot jadro. Kadar zapliva močan veter, se otoki narahlo premikajo.

Ta prirodni pojav ni tako osamljen na svetu, kakor to na prvi pogled izgleda. Slične »blodeče otoke« imajo tudi v vzhodni Pruski v okrožju Osterode, na jezeru Kamprendraska, na Črnem jezeru

pri Taberkrucku, na Grasnem jezeru, na Francoskem jezeru in na Grünortskem jezeru. Na vseh teh krajih sličejo ti otoki pošastnim pojavom iz pravljic. Na enem izmed teh otokov je celo zgrajeno cerkev.

Na prvem mestu v tem pogledu pa so gotovo otoki v jezeru Drausensee, nekoliko kilometrov jugovzhodno od starega hanzatskega mesta Elbinga, na katerem se razvija promet med Seenlandom in Haffom. To jezero je znano po svojih »blodečih otokih«, ki so tako veliki in

čvrsti, da na njih celo obdelujejo zemljo. Na enem izmed teh otokov je celo pravo kmetijsko posestvo s hišo, hlevi in drugimi potrebnimi zgradbami, livadami, polji itd. Čeprav predstavlja senzacijo zase ter je v celi Nemčiji in morda tudi v celi Evropi edino posestvo, ki stalno menja svoje mesto, vendar njegov gospodar ni nič najmanj zadovoljen s tem večnim »potovanjem« ter se trudi na vse načine, da bi enkrat za vselej preprečil selitev otoka, na katerem se nahaja njegovo posestvo.

Izvidniške edince se s pomočjo guma stih čolnov prevažajo čez mokri clement

Ko je bila še slama luksuz . . .

Iz starih kronik je razvidno, da je bila v srednjem in še na začetku novega veka slama v Evropi še luksuz. Bila je neverjetno draga in jo je bilo težko nabaviti. V aristokratskih in dvornih krogih so sobe često polnili s slamo, da bi bile udobnejše za hojo in ležanje. Odlični gostje so v tem času z gostiteljem sedeli na slami. Angleška kraljica je vsake sobote ukazala dvornim služabnikom, da

so ji morali prinesiti v spalnico večji kup sveže slame. Nekega dne je prejela ovadbo proti nekemu ministru, ki so ga obtoževali, da pretirano razsipava; vsakega dne mu morajo prinesiti v stanovanje sveže slame!

Mogoče je še danes tuintam slama luksuz, pa čeprav več ni tako v modi, kot v starih časih . . .

„Znanstvena maškarada“ radi merjenja temperature

Da bi se dognala točno sobna temperatura, ki bi v enaki meri prijala ženskam in moškim, so organizirali profesorji ameriškega vseučilišča v Harwardu zanimiv polkus, ki so ga nazvali »znanstvena maškarada«. Obkleli so ženske v moške, moške pa v ženske obleke. Potem so izvršili točna merjenja tempera-

ture ter pri tem ugotovili, da so imele ženske znatno nižjo temperaturo kože, čeprav so imele na sebi trikrat težjo moško obleko. Na dani in stopalu je ženska temperatura povprečno nižja za 3 stopinje, na rokah za 2, na licu in nogah za 1,5, a na ostalem telesu za 1/2 stopinje.

Smrtni žarki proti mrčesu

V Zedinjenih državah Severne Amerike uporabljajo za uničevanje moljev, mravelj in pasjih bolh infrardeče žarke. Ta domislek ni nov in ni ameriški izum.

Razgovor o poljubih

- Vera, ali te je kdo poljubil v času, ko sem bil odsoten?
- Da Branko, toda samo dva.
- Kdo pa?
- Pevsko društvo in nogometno moštvo!

Z velikim naporom spravljajo čete težke topove na položaje

Kralj podgan

Izraz »kralj podgan« označuje svojevrstno igro prirode: skupino mladih podgan, ki imajo skupen rep. Ta prirodni pojav je mogoče le prav redko opazovati, najpogostejši je pri tako zvanih črnih podganah (mus rattus). Najpopularnejši kralj podgan je bil slikan l. 1683 v Strassburgu. Slika predstavlja šest podgan s skupnim repom, ki so razporejene v obliki zvezde.

Švicarski četvorčki

Pred 60 leti so se rodili v Bernu četvorčki Oskar, Berta, Roza in Arthur Gheri kot otroci znanega slikarja Samuela Gherija. Četvorčki so doživeli pri najboljšem zdravju svoje 60 leto življenja. Arthur ima brivski salon, Oskar je upokojeni železniški uradnik. Oba brata sta poročena, dočim sta sestri ostali samici. Berta je zaposlena v domačem gospodinjstvu, Roza pa je že dolgo vrsto let v nekem velikem trgovskem podjetju.

Zadnji kalif

je bil Abdul Medžid II., ki je bil na kalifskem prestolu vse do 3. marca 1924, ko je bila ta čast v Turčiji ukinjena. Abdul Medžid in njegova dinastija so bili izgnani iz države.

Od brodolomca do kralja

Ameriški listi objavljajo sledečo dogodivščino, ki zveni kakor pravljica. Na Južnem morju se je potopila motorna ladja »Christine IV.« Pri tem je izgubila življenje cela posadka, rešil se je samo mornar Bill Hiram, ki je priplaval na enega izmed številnih otokov v bližini.

Koliko študentov je na svetu?

Število študentov se sicer stalno menja, vendar so Američani sestavili statistiko, ki bo več ali manj točna. Po njihovi cenitvi je bilo v šolskem letu 1939-40 2.950.000 študentov. Od tega odpade samo na USA 42%. Na drugem mestu je Sovjetska Zveza, ki ima 417.239 študentov. Nato sledijo: Nemčija 198.492, Francija 121.473, Poljski guvernement 67.000, Italija 49.000, Češki protektorat 37.523, Anglija 35.360. Najmanjše število študentov na svetu ima ameriška zvezna država Aljaska, ki ima samo 86 študentov na vseh fakultetah. Island ima danes 220 študentov. Na tujih univerzah pa študirajo v največjem številu Japonci, Poljaki, Madžari, Bolgari in Turki.

Avtomobil bodočnosti

V Nemčiji se že dalje časa bavijo s poizkusi, da bi konstruirali »avtomobil bodočnosti«, katerega glavni odliki bi bili velika brzina in ekonomičnost. Vozilo bi moralo doseči hitrost 140 km na uro, pri tem pa ne bi smelo porabiti več kot 10 l bencina na 100 km. Avtomobilisti smatrajo to za bajko, ker vedo, da tudi najbolj ekonomičen avto pri toliki brzini porabi mnogo več bencina. Aerodinamične linije so tako zgrajene, da je zračni upor zmanjšan za 50%, in že s tem se prihrani 30—50 konjskih sil. Tudi kolesa so drugače zgrajena, seveda so pa uporabna samo na velikih avtostradah. Avtomobil ima pripravo, ki pri prehodu s slabe ceste na avtostrado avtomatski zveča zračni pritisk v pnevmatikah od 1.8 na 3.5 atmosfere. Za avtostrade se predvideva tudi posebna pogonska mehanika, s katero se bo znatno prištedilo na materialu.

RIBE, KI »PEŠAČIJO« PO ZEMLJI

V Aziji živi vrsta rib, ki na videz ne ustreza zakonom, ki veljajo v ribjem rodu. Posebno pozornost so zbudile te ribe zaradi tega, ker zapuščajo mesto svojega bivališča, plazijo po stenah in po zemlji, pri čemer se premikajo naprej s pomočjo luskin in plavuti, ter potujejo nezmotljivo tja, kjer se nahaja voda.

— Tonček, nikar ne tolči strica s čevlji po glavi, sicer ne dobiš novih čevljev!

Sovjetski letalski promet

V Sovjetski Rusiji se letalski promet zelo naglo razvija. Po uradno objavljenih podatkih iz leta 1939 se je letal poslužilo v Rusiji 285.000 potnikov. Poleg tega so letala prenesla 6.800.000 kg pošte in 42.300.000 kg blaga.

Mednarodne linije, katere eksploatira družba za zračni promet Aeroflot so: za baltičke države, Moskva - Berlin, Moskva - Stokholm in Moskva - Sofija. — Promet opravljajo z letali tipa PS-40 in PS-43. Notranji promet ima nekoliko glavnih linij, na katere so ostale priključene. Predvsem je to linija za Osrednjo Azijo Moskva-Frunze-Alma-Ata, ki je na eni strani zvezana s progo Moskva - Berlin, na drugi strani pa z linijo na Dal. vzhod, katero od Alma Ate eksploatira kitajsko-nemška družba Eurazija Avition

Corporation. Dve daljnji liniji sta za Turkestan in Kavkaz - Moskva - Taškend (Turkestan) - Stalinabad in Moskva - Tiflis - Erivan. Več notranjih linij veže Moskvo s Stalingradom (na Volgi), z Bakujem (ob Kaspijskem morju), Tiflisom, Ashabadom in Novosibirskim. Na jug vodita dve progi Moskva - Kijev - Lavov, Krim pa je zvezan s progo Moskva - Simferopol.

Na liniji Moskva - Mineralnija vodi (na Kavkazu) bodo vpeljana nova šestmotorna letala »L-1760«, ki imajo prostora za 64 potnikov in 8 članov posadke. Opravljeni so že poskusni leti na progi Moskva-Irkutsk (Zahodna Sibirija). Letala so letela v višini 4000 do 6000 metrov s ciljem, da polet ne traja več kakor 18 ur. Karelja je zvezana z linijo Moskva - Petrozavodsk.

Novice

Navodila za najvišje cene in zaslužke

Banska uprava je poslala okrajnim načelstvom navodila za določanje maksimalnih cen ter maksimalnih kosmatih zaslužkov v trgovini na drobno, o cenah kruhu in o kontroli trgovin, pekarn in mlinov.

Maksimalne cene mesu in masti

Banska oblast je določila maksimalne cene v nadrobni prodaji za belo moko na din 9.—, za krušno moko na din 5.— in za otroke na din 2.50.—. Z drugo uredbo pa so določene maksimalne cene mesu, salu in slanini, razen standardizirane čiste masti, ki se v banovino uvaža ali tukaj dobiva od prašičev, ki jih uvažamo. Za to mast je dopusten v trgovini na debelo kosmat zaslužek din 1.—, v trgovini na drobno pa din 2.—, pri proizvodnji take masti velja cena, po kateri se ta mast uvaža iz drugih banovin. Cena v trgovini na drobno se določi tako, da se dejanski nabavni ceni detaista prišteje stroški za prevoz z užitnino, dobljeni svoti se smeta pristeti še din 2.—. Cene mesu, slanini, salu in masti smejo določati za svoje področje upravna oblastva prve stopnje, upoštevajoč pri tem cene živine v njihovem območju ter kalkulacijske cene, ki jih je dala banska uprava. Tako določene cene pa brez posebne banove odobritve ne smejo presegati cen, navedenih v banovi odločbi z dne 7. sept. Višje smejo biti le cene svinjskega mesa, sala, slanine in masti, navedene v čl. 9. te odločbe, določajo jih upravna oblastva prve stopnje v skladu s tržnimi cenami živine na svojem področju in kalkulacijskimi navodili banske uprave.

Cene kruha

Po uredbi o preskrbi prebivalstva in vojške s kruhom določajo cene kruhu upravna oblastva prve stopnje po navodilih urada za kontrolo cen. Splošno velja načelo, in tako bi moralo biti tudi pri nas, da mora biti cena 1 kg kruha enaka ceni 1 kg moke, in to zaradi tega, ker se dobi iz 100 kg moke 137 kg kruha, najmanj pa 130 kg. Količina kruha se lahko določi s poskusno peko. Znakrat so peki določili ceno kruhu na 5.50 za kg, žemlje po stanje 1 din za komad. Obe ceni sta visoki. Zemlje sedanje teže bi smele stati 0.85 din. Po tej ceni jih ni mogoče prodajati, in

končno je prav, da se zaslužek pri žemljah poveča, da bi se lahko zato kruh prodajal ceneje. Stremeti je za tem, da se cene enotnemu kruhu znižajo na din 5.—.

Cene ostalega blaga

Kosmati zaslužek, ki naj ga določi upravno oblastvo prve stopnje po proučitvi krajevnih razmer na podlagi uredbe o kontroli cen in navodilih urada za kontrolo cen, naj se odmerja po sledečih smernicah: za testenine, riž, olje, vino sme znašati kosmati zaslužek 10%. Če bi se sedanje po banski upravi določene maksimalne cene za moko in mast razveljavile, se sme tudi tu zaračunavati normalni kosmati zaslužek 10%. Pri kavi je dovoljen kosmat dobiček 20%, pri manufakturi 25%. Kjer so se kupne cene od septembra 1. 1939 povečale za več kakor za 40%, se smejo odstotki kosmatega dobička računati le od cene, ki je za 40% višja od cene v lanskem septembru. V dinarjih bi bili pribitki v smislu teh smernic sledeči: pri navadnih testeninah 1 din, pri jajčnih 1.30 din, pri jajčinah 2 din, pri rižu cenejše vrste 1 din, pri rižu Karolina 2 din, pri moki 55 par, pri masti 2 din, pri olju »Zvezda« 1.70 din, pri olju »Diamant« 2 din, pri rafiniranem olju v kantah 3 din, pri navadnem milu 1.50 din, pri milu v kartonih 3 din.

Izgledi nove koruzne letine

Pred obveznim mešanjem pšenice in koruzne moke

Po letošnji slabi žetvi pšenice in žit gojijo poljedelci še največ upanja na dober pridelek letošnje koruze. Boljše vreme, ki je nastopilo sredi septembra je seveda ugodno vplivalo. Pri precejšnjem primanjkljaju pšenice, ki ga bomo morali kriti z uvozom iz inozemstva, je dober koruzni pridelek za celotno prehrano v naši državi izredne važnosti. Seveda ne more po svoji kvaleteti nikakor nadomestiti pšenice.

Po zasejani površini je koruza med poljedelskimi kulturami na prvem mestu v državi. V zadnjih 20 letih se je povečala za 1 milijon ha. L. 1920. je bilo s koruzo zasejanih 1.815.340 ha, celotni pridelek je znašal 25.689.963, pridelek na ha 14.15 met. stotov. Lansko leto je znašala zasejana površina 2.660.745 ha in celotni pridelek 36.941.727 m. st. (na ha 13.80). Najmanjši pridelek je bil l. 1921., ko je znašal 18.743.119 ali 9.97 m. st. na ha. Največ pa smo pridelali l. 1937. in sicer 36.941.727 m. st. ali na ha 19.83.

n. Za zapuščino pilota Striževskega se pravi. Pilot, ki je poginil pri znani nesreči na Velebitu, je zapustil brez oporoke premoženje v vrednosti 2 milijonov dinarjev. Za zapuščino se potegujejo njegova druga žena Irina, hčerka iz prvega zakona in brat. Irini je malo pred svojo smrtjo kupil za milijon dinarjev hišo v Dubrovniku, ki je izven spora. Žena pravi, da je noseča in bodo zato z odločitvijo morali počakati. Striževski je bil ruski emigrant.

Kontrola trgovin, pekarn in mlinov

Vsi detaisti morajo zaradi olajšanja kontrole voditi od 1. oktobra 1940 kontrolno knjigo. Iz nje vpiše kontrolni organ v poročilo o pregledu za gori navedene predmete nabavne in prodajne cene in količine zaloge. Za ta poročila bodo izdani posebni tiskani obrazci.

V pekarnah mora kontrolni organ paziti, ali delajo pekarnske podnevi, ali prodajajo le prejšnji dan pečeni kruh, zlasti pa, ali prodajajo kruh v predpisani teži in po predpisani ceni.

V mlinih se mora paziti na to, ali meljejo mlini le nepresejano enotno moko in če meljejo belo in krušno moko v razmerju 1:7.

Pri kontroli zaloga mora kontrolni organ opozoriti na zaloge, ki se zadržujejo, da bi se dosegla višja cena ali pa da se zviša cena glede na novo nabavno ceno, čeprav je bilo blago nabavljeno po nižji nabavni ceni.

Doslej ni zakonite možnosti, vplivati na cene kmetijskim proizvodom na sejnih in mestnih tržiščih, vendar je treba s pomočjo občinskih aprovizacij organizirati v manj prometnih krajih nakupe in njih prodajanje na trgih ter doseči z vsemi dopustnimi ukrepi, da se bodo ustalile te cene na največ 1.5 kratni ceni iz l. 1938 in 1939. To velja zlasti za krompir, mleko, surovo maslo in drva.

Trmoglavji občinski očetje

Pred tremi leti je zbolel občinski tajnik v baranjski vasi Topolje Milan Nedeljković. Tedanji občinski odbor mu ni hotel dati pripadajoče plače za čas njegove bolezni. Tajnik je tožil, sodišče je izdalo sklep, da se mu mora zahtevana plača izplačati. Odborniki pa se niso hoteli pokoriti niti sklepu sodišča, ki je bilo končno prisiljeno, s silo odpreti občinsko blagajno. Sedaj se je zopet čutila oškodovana občina ter se je pritožila, toda sodišče je njeno vlogo zavrnilo. Zaradi prisilnega izplačila in popravila blagajne so narasli stroški na 20.000 din, sodišče je sklenilo, da jih morajo solidarno kriti takratni občinski odborniki.

URAD ZA KONTROLO CEN

v Beogradu opozarja proizvajalce drv ter trgovce z drvni, da morajo po uredbi o zalozah blaga prijaviti uradu za kontrolo cen vse svoje zaloge na dan 1. oktobra t. l. in sicer najkasneje do 5. oktobra. To je potrebno zaradi tega, da se zagotovijo prevozna sredstva v potrošniška središča, zlasti ker je že nastopil prevoznik čas za sladkorno peso, konopljo, koruzo in dr. Za neprijavljene količine ne bo mogoče dobiti prevoznih sredstev, razen tega se bo postopalo proti lastnikom po določilih o zalozah blaga. V prijavah je treba navesti ime in sedež lastnika, količino v kub. metrih, vrsto drv, kraj, kjer so vskladiščena, in najbližjo nakladalno postajo.

n. Novo notranje posojilo bo znašalo 4—5 milijard din in bodo vsi potrebni zakonski ukrepi izvedeni do 10. oktobra. Posojilo bo izvedeno s pomočjo naših denarnih zavodov. V zvezi s posojilom bo še posebna konferenca zastopnikov vseh denarnih zavodov v državi.

n. Urad za zunanjo trgovino je dobila banska uprava v Zagrebu. Podrobno ureditev in določila za poslovanje bo predpisal ban.

Pošiljanje paketov v tujino

V pojasnilih, ki smo jih priobčili pred kratkim glede pošiljanja paketov vojnim ujetnikom in internirancem smo navedili pod točko 1, da se morejo za Nemčijo, Dansko, Norveško, Češko-Moravski protektorat, generalni Poljski Guvernerman in Italijo pošiljati paketi do 20 kg teže, kakor tudi vse ostale pismene pošiljke. Ker je carinska pošta v Ljubljani sprejem in odpravo takih paketov odklonila, smo se obrnili na Glavni odbor Rdečega križa za pojasnilo, nakar smo prejeli pojasnilo, da je naše pojasnilo glede teže paketov točno, v kolikor tiče poštnih uradov, t. j., da poštni uradi sprejemajo pakete do navedene teže. Vendar nas opozarja Glavni odbor, da morajo stranke v primerih, kadar pošiljajo pakete preko 1 kg teže in vrednosti preko din 50.—, zaprositi po sedaj veljavni carinskih predpisih Narodno banko, da jim izda predmetno dovoljenje. To dovoljenje pa se jako težko dobi. — (Rdeči križ, Ljubljana).

Sergiusz Plasecki

★ LJUBLJENEC ZVEZD

113 Roman iz tihotapskega življenja na bivši poljsko-ruski meji

Neke noči sem v trdi meji stal na robu meje. Vedel sem, da v grmovju pred menoj preži straža. Na slepo sem večkrat ustrelil in bliskovito odskočil na levo. Zagrmeli so streli, na katere pa nisem odgovoril. Če bi hotel, bi mogel napasti stražo za hrbtom, vreči med njo bombo, in nekaj ljudi bi neigbno obležalo. Toda to bi bila krvoločnost brez primere.

Včasih sem zvečer zavil v mesto. Potikal sem se kot neznanec po ulicah. Obiskal sem Mamuta ter molče z njim pil vodko. Izročil sem mu škatljo, v kateri je bil Hrobarjev denar. V njej je bilo okoli tisoč dolarjev in več ko šest tisoč zlatih rubljev. Zašila sva škatljo v platno. Na zavoj sem napisal naslov Hrobarjeve matere, Mamuta pa sem naprosil, naj jutri odda zavoj na pošti.

Nekega večera sem obiskal tudi Josifka Husarja. Večerjal sem pri njem. Govorila sva o raznih zadevah. Toda nepričakovano mi je Josifek dejal:

— Zakaj to počenjaš?
— Kaj?
— Zakaj ne dovoliš fantom čez mejo?
— Ker mi je to silno všeč! Ker so ti vaši fantje same strahopetne skazeli!
— O tem sem govoril znašimi fanti... in tudi s trgovci. In veš, kaj so mi rekli?
— Je dejal Josifek in si mel koščene ro-

ke, — Vse bi storili! Podkupili bi policijo, uredili bi zadevo z Alinčuki... Ti bi preklical prijavo... Saj se bojiš stopiti na ulico. Zaslužiš lahko milijone! Če hočeš, lahko vodiš krdelo... za procenat! Vsaka pot ti vrže najmanj dva tisoč. Pomisli na milijone!

— Prav, — sem prekinil. — Toda zakaj vse to?

— Kaj: zakaj vse to?

— Vsi ti tisočaki dolarjev?

— Tisočaki dolarjev? — je presenečeno rekel Josifek. — Te vendar ves svet obožuje!

— Toda jaz jih ne maram in nočem ničesar več slišati o njih!

Kmalu sem se poslovil od Josifeka. Njegov predlog ni našel odziva. Verjetno me ima za neumneža, jaz pa njega...

Noč za nočjo prežim na Berka. Zavil sem že devet kilometrov od Rakovega proti Volmi. Zdaj prežim na eni izmed šestih poti, ki jih hodi Berek. Nikogar nimam v mestu, ki bi mi dal o njegovem početju poročila. Toda Kriši sem vendar obljubil, da bom Berka položil!

Slednjič se mi je nasmejala priložnost. Neke noči je mesec prodrl skozi goste oblake. Sedel sem ob cesti iz Rakovega v Volmo. Prežal sem ob deblu. Sam. Nad

menoj je šumelo borovje. Ob treh zjutraj sem zagledal sivo postavo, ki je merila iz gozda proti meni. Skril sem se. Možakar — bil je kmet — je hitel proti grmovju. Šel je mimo. Koj nato sem zagledal žensko, ki je bosa hitela za kmetom. Neprestano se je ozirala okoli sebe. Šla je tik ob meni. S kričom se je zadel ob grm, za katerim se prežal.

Za njo sem opazil tretjo postavo, ki je merila proti nasprotnemu robu gozda. Bil je možakar v črni suknji in visokih škornjih. Srce mi je divje razbijalo. Radost mi je razganjala prsa. — Onadva sta mu pripravljala pot, da to je Berek!

Neznanec se je blizal. Med hojo se je opiral na debelo palico. Ko je bil ob grmu, sem skočil proti njemu ter mu zastavljal pot.

— Roke kvišku!

Naglo je iztegnil roke ter izpustil palico na tla.

— Daj denar! Pohiti!

Berek Svinjka je s tresočimi se rokami obračal žepa in tresel iz njih srebrne in zlate novce.

— Prosim, prosim...

— Ali je to vse?

— Prosim, vse!

— Kaj pa, če še kaj najdem?

Zabaval sem se z njim. Škoda bi bilo opravičiti na naglem z možakarjem, ki sem ga toliko noči zamen čaka! Prav gotovo nihče niti svoje ljubice ni čakal tako potrpežljivo kot jaz tegale Žida.

— Kaj bi našli, ko pa nimam ničesar?

— Če najdem kaj, bodi to en sam groš ali dolar, sam veš, kaj te čaka!

Berek odpira široko oči in si oblizuje ustnice. Vroče mu je.

— Jaz ne... ne... — stoka.

— Ne?... Prav! Steci se!

Strgal se z njega suknjo, da so gumbi nadaleč odleteli.

— Naglo! Ena, dve! Sicer ti pomagam še naprej!

Žid se je prestrašil. Naglo si je stekel kazajko in telovnik.

— Prosim vas, kaj še hočete?

— Rad bi videl, ali si lep?

Popolnoma se je stekel. Nato sem mu dejal:

— Veš kaj, Berek?

Ko je zaskočil svoje ime, se je silovito prestrašil.

— K-a-a-j?

— Ali lahko prisežeš na življenje svojih roditeljev, da nimaš pri sebi denarja?

— Naj nikoli več ne zasledam živih svojih staršev, če imam pri sebi še en groš! — se je udaril Berek po golih prsih.

— Da, Berek, ti stari lisjak, saj ti verjamem!

Žid se je razveselil ter se sklonil nad obleko, ki je ležala na tleh.

— Ali se lahko oblečem?

— Kaj? Da bi se oblekel? Ti preme-

tenec, ti! Zaklel si se, da pri sebi nimaš niti groša, ker si nag. Toda denar je v obleki!

Ko sem natančneje pregledal židovo obleko sem našel v čevljih okoli tisoč dolarjev. Vražje malo, ko pa sem vedel, da navadno nosi s seboj najmanj pettisoč

(Dalje.)

Zatrite bolezen, ki razjeda narodu temelje

Ko se že toliko razglablja in diskutira, kako in kaj bi se pripomoglo do omiljenja današnjih razmer in bede, osobito med siromašnejšimi sloji, bi deloma kot prizadeti, deloma pa kot stalen opazovalec ljudstva, postavil pred diskusijo na merodajnih mestih tudi pijančevanje našega ljudstva.

Cemu in komu koristi pijančevanje zlasti v današnjih dneh? Ne omenjam preteklih bojev siromašnih družin, ko je prikrajševal ocepjanec svojo družino za vsakdanji kruh, obleko, obutev itd. Skrajno nevarno za vsake družine je to početje danes, ko je draginja nezno sna in mora vsakdo desetkrat obrniti vsak dinar predno ga izda. Pijančije se pa kar naprej, žena in otroci pa lahko stradajo, hodijo na pol goli in razcapani naokrog, ker družinski poglavar raje zapije svoj zaslužek, kakor da bi skrbel kot mu je dolžnost za svojo družino. Ni pa še dosti stradanja, siromašnosti in šramote, ne, takšen oblastnež prikolovrati sredi noči pijan domov, pa se začne povzru vsega še trpinčenje žene in otrok. Zakaj ne poseže tudi tukaj roka pravice vmes? Zakaj moramo gledati brez konca in kraja, kako se valijo skoraj vsak večer, največ pa ob sobotah pijane mase po cestah, kričijo in razgrajajo, da človeku kar zastane dih, če pomisli na ubogo ženo, ki trepeti že od zjutraj in v strahu pričakuje noči, ko se vrne takšen mož domov. V mestu samem je oko postave strožje. Tam se od pijače omamljen duh še kar skrivoma splazi ponoči iz kake zakotne gostilne za hišnimi ogli na cesto, ko pa pride na varno, tedaj pa »auf bikse« in »korajža velja!«. Ali ne bi bilo priporočljivo, da bi se tudi na deželi, zlasti v industrijskih okoliših prikazalo oko postave pred takega grešnika, ga zabeležilo in zapomnilo njegov naslov, ter se malo pozanimalo za družinske razmere, ter ga če ne zlepa pa energično opozorilo, da danes res niso časi za zapravljjanje denarja? Marsikdo bi se morda le spametoval, če že ne čisto pa vsaj malo, ker stari pregovor pravi: »pijanec se prej ne spreobrne predno so v grob ne zvrne!«

Prava blagodat bi tudi bila, če bi vsi gostilničarji take ljudi, ko imajo že čez mero

dovolj alkohola v sebi, kratkoma odpravili in jim ne dajali več pijače niti za denar, še manj pa na kredo. S tem bi oni mnogo pripomogli do omiljenja bede pijančevskih družin in marsikatera družina jim bo zelo hvaležna. Kakšni naj bodo otroci, ki živijo v takih razmerah? Saj ne slišijo nič drugega kot kletve, zmerjanja in kar je še najhujše, njih lastni roditelji jim dajajo najslabše zgleda za pot v bodočnost. Premnogo je že takih otrok, če jim za šalo ponudiš kozarec vina, pa ti ga na tvoje presenečenje zvrne do dna in potem? Izgovor: »saj tudi naš oče delajo tako, pa še

vsak dan, zakaj bi tudi jaz ne?«. Od takih otrok res ni dobrega pričakovati in zakaj bi se temu energično ne napravilo konec? Če so se že drugod dali izvesti taki ukrepi, zakaj bi se še pri nas ne dali?

Skrajno potrebno je torej, da se čimprej kaj ukrene za pobijanje pijančevanja. Vsakemu takemu grešniku naj se gleda strogo na prste in mu koncem koncev, če bi že nič ne zaleglo, zagrozi z odvzemom zaslužka. Družina, ki ima poglavarja-pijanca, pač nima dosti od njega, ker zapravi po večini ves zaslužek po gostilnah.

-xy-

Celje

Delo Ljudskega vseučilišča

V ponedeljek zvečer je bil v risalnici meščanske šole občni zbor Ljudskega vseučilišča. Podpredsednik ravnatelj g. Cilenšek se je najprej spomnil smrti ustanovitelja in častnega člana Ljudskega vseučilišča vl. sv. E. Lileka, ki je bil 19 let predsednik. Bilo je v času njegovega predsednikovanja nad 400 predavanj, več tečajev, izdal pa je tudi razne brošure v društveni izdaji. Društvo je dobilo podpore od banske uprave, mestne občine in gospe Lilekove. Zahvalil se je časopisu za naklonjenost. Tajnica gđ. Debelakova je poročala, da je bilo v preteklem letu 22 predavanj, poleg tega je bil v začetku sezone prirejen zelo uspeh ciklus pedagoških predavanj. Predavanja je obiskalo 1710 poslušalcev. Povprečni obisk je znašal 78, v prejšnji poslovni dobi pa 65. V pretekli poslovni dobi se je udeleževalo predavanj mnogo več delavstva, kakor vsa prejšnja leta. O Binkošti je priredilo Ljudsko vseučilišče pod vodstvom prof. g. Meliharja poučni

izlet v Budimpešto. Članov je 136. Blagajničarka ga. Ivanka Zupančičeva je poročala, da je bilo 9578,34 din dohodkov in 8394,34 din izdatkov, prebika je 1184 din, razpoložljivega premoženja pa 8430 din. Fond za nabavo novega skioptikona znaša 10.877 din. Knjižničar g. Javšovec je poročal, da ima knjižnica 317 del večinoma znanstvene vsebine. Čitateljev je bilo 19. Blagajničarka in ves odbor je prejel razrešnico. Za predsednika je bil izvoljen g. ravnatelj Franc Cilenšek, ostali odbor je ostal nespremenjen, na novo sta izvoljena v odbor gg. dr. Drago Mušič in prof. dr. Lino Legiša.

OBSOJENI NAVIJALCI CEN

Predstojništvo mestne policije je kaznovalo zaradi navijanja cen dva mesarja zaradi prekrška po čl. 9. odstavku drugem odločbe banske uprave z dne 7. septembra 1940, vsakega na 2000 din, 2 trgovca špecerista zaradi prekrška po čl. 4 odredbe banske uprave z dne 11. sept.

1940, vsakega na 2000 din, enega trgovca manufakturista in enega gostilničarja zaradi prestopka po čl. prvem uredbe o kaznovanju dejanj, s katerimi se ogroža redna preskrba z živili in ostalim blagom, vsakega na 2000 din in enega gostilničarja po čl. prvem iste uredbe na 1000 din. Prijavljenih je še več oseb zaradi navijanja cen in bodo v nekaj dneh izrečene nadaljnje policijske kazni.

c Statistika tujcev. V mesecu septembru je obiskalo Celje 1428 tujcev, med temi je bilo 1358 Jugoslovancev in 70 inozemcev. V mesecu avgustu je bilo v Celju 1569 tujcev, lani septembra pa 1047. Prenočnin je bilo meseca septembra 2144. Tujski promet je letos napram lanskem precej narasel.

c Umrlo je v mesecu septembru v Celju skupaj 44 oseb, v mestu 13, v javni bolnišnici pa 31.

c Borza dela. 1. oktobra je bilo skupaj v evidenci 290 brezposelnih, moških 150, žensk 140, 20. septembra pa jih je bilo skupaj 304, moških 161, žensk 143. — Delo je na razpolago: 15 rudarjem, 1 oskrbniku, 2 hlapcem, 8 kuharicam, 7 kmečkim deklam, 2 postrežnicam in 1 sobarici.

c Razno nesreče. 36letna delavka Jožeta Majer iz Neklč pri Sošanju je padla s posodo vrele vode. Počila se je s kropom po roki in dobila hude opekline. — 13 letna hči delavca Angela Turk iz Kaplvasi pri Sv. Pavlu pri Preboldu je padla z drevesa in si zlomila roko v ramenu. — 13letni sin izdelovalca cementnih izdelkov iz Laškega je pri igri padel in si zlomil roko v zapestju. — 48letni delavec Anton Korajža iz Zg. Hudinje pri Celju je padel in dobil pri padcu hude notranje poškodbe.

n Zagrebška železniška direkcija že dalje časa zamažena išče deset inženirjev, ki pa jih ne more dobiti. Mladi inženirji se branijo vstopiti v službo železniške direkcije zaradi prenizkih plač in pretežkih službenih pogojev.

OTVORITVENA PLESNA VAJA AKADEMSKE JADRANSKE STRAŽE

SOBOTA 5. OKTOBRA
V KAZINI - LJUBLJANA

Nove minimalne mezde

nekvalificiranih delavcev

Ban dravske banovine je izdal novo uredbo o minimalnih mezdah za nekvalificirane delavce v dravski banovini. Nove mezde so zvišane. Tako je bila doslej minimalna mezda v skupini »A« za industrijskega delavca 3 din, odslej bo 5,50 din. V skupini »B« je bila 3 din, odslej pa bo 4,75, v skupini »C« se zviša od 2,75 na 3,75 din. Stroke so porazdeljene na skupine v glavnem tako kot doslej. V trgovini in obrti v krajih izpod 5000 prebivalcev je zvišana za skupino »A« od 3 na 5 din, v skupini »B« od 3 na 4,50 din, v skupini »C« pa od 2,75 na 3,75 din.

Za delavce izpod 18 let, ne glede na kraj, ter v trgovini in obrti v krajih s preko 5000 prebivalci znašajo nove mezde v skupini »A« 4,25, v »B« 3,75, v »C«

pa 3 din, v trgovini in obrti v krajih z manj kakor 5000 prebivalcev so mezde za »A« 3,75, za »B« 3,50 in za »C« 3 din.

Za vajence ne veljajo določbe nove uredbe. Kvalificiranemu delavstvu pripadajo najmanj tako visoke mezde, kot so sedanje nove za nekvalificirane. Zaslužek akordnih delavcev ne sme biti manjši od zaslužka, ki ga določa nova uredba za urno delo. Za one, ki prejemale plačo mesečno, je določena dnevna plača na 25-ti del mesečne plače. Delodajalec, ki daje delavcu tudi hrano, sme pri določanju minimalne mezde zanj odračunati 12 din na dan, za stanovanje pa 2 din na dan. Delodajalec, ki se ne bi ravnal po novi uredbi, je lahko kaznovan od 100 do 10.000 din.

Ljubljana

OPOZORILO UPOKOJENIM ŽELEZNIČARJEM

Direkcija drž. železnic v Ljubljani obvešča vse upokojence, provizioniste, miloščinarje in rentnike, da bo v prihodnjih dneh razposlala nove prijave za prejemanje draginskih doklad v svrhu vpisa podatkov, kakor so označeni na tiskovini. Upokojenci, ki stanujejo v mestih Ljubljana, Maribor in Celje dobe te tiskovine na tamkajšnjih postajah. Vs. upokojenci, tudi tisti, ki prejmejo prijave v izpolnitev po pošti, naj jih predložijo najkasneje do 31. oktobra edini, ki jih vodi v evidenci in kjer dobe tudi potrebna pojasnila. Službene edince pa naj pošljejo izpolnjene prijave na »Obči. oddelek — pokojninski odsek« ljubljanske direkcije.

a Premoščeni so v Ljubljano učiteljici Friderika Orel iz Loč in Irma Mežan iz Novega mesta, šumarski svetnik inž. Bogdan iz Bohinjske Bistrice Zagar in podšumar Anton Hanzlovski z Martinke.

a Umrlo je g. Vojteh Strukelj, profesor zgodovine na I. realni gimnaziji. Pokojnik je bil na glasu dobrega vzgojitelja. Znan je tudi njegov učbenik zgodovine za nižje srednje šole, ki ga je sestavil skupno s prof. Binterjem.

a Novo mestno zavetišče za otroke. S 1. oktobrom je začelo posloovati dnevno mestno zavetišče za dojenčke in male otroke v mestni stanovanjski koloniji za Bežigradom. Zavetišče ima poseben oddelek za 12 otrok do 4 leta starosti in oddelek

za 12 dojenčkov siromašnih staršev iz hiš mestne občine, ki so zaposleni čez dan.

a Maksimirane cene kruha in svinjine. Mestno poglavarstvo je za območje mestne občine ljubljanske določilo naslednje cene kruha: za 1 kg enotnega ljudskega kruha din 5,25, in to v kosih v teži 114 dkg din 6, 57 dkg 3, 28 1/2 dkg din 1,50 ali 76 dkg din 4, 38 dkg 2, 19 dkg din 1. Za žemljo v teži 8 dkg je dovoljena najvišja cena 1 dinar. — Za prašičje meso, slanino in mast pa so določene naslednje najvišje cene: stegno in pleče brez prave ter hrbet din 24, stegno in pleče s pravo ter potrebusina in vrat din 22, rebra din 18, slanina s kožo din 23, salo in riba po želji din 26, trebusna slanina din 24, domača čista svinjska mast din 28 za kg. Te cene so stopile takoj v veljavo. — Kar zadeva kruh, upamo, da bo mestno poglavarstvo pa tudi pridno kontroliralo pekarnice, ali teža hlebcov, štruc in žemelj vselej tudi točno ustreza določenim cenam. Doslej so se pojavljale žemlje različnih velikosti, veljale so pa ena ko druga 1 dinar.

Ptuj

a Nesreča. Brgleza Antona, 53 letnega hlapca pri stavbeniku Dengu na Masarykovi c. so našli zjutraj pred hlevom nezavestnega. Ko se je v temi vzpenjal na senik, je zgubil ravnotežje. Obledel je nezavesten na dvorišču. Ker ga nihče ni opazil, je ležal na dežju vso noč. Zjutraj so ga prepeljali v bolnišnico. Ugotovili so, da ima počeno lobanjo, ves čas je v nezavesti.

p Ponarejeni 500 dinarski bankovec. Nekaj km iz Sv. Lovrenca v Slov. goricah je včeraj hotel plačati svoj dolg pri advokatu Senčarju s 500 dinarskim bankovcem. Zal, da je kmet šele sedaj spoznal ponarejeni petstotak, ki mu ga je vrnil neki trgovec. Tako si je poleg zgube, še nakopal nepotrebnega poša.

p Privlačen prizor. Neka bivša nalakarica iz Vičave je duševno bolehalo že dalje časa. Končno se ji je pamet docela zmešala, da je ponoči zbežala v sami spalni srajci. Zgodaj zjutraj je begala po plujskih ulicah. Stražniku, ki jo je zgrabil, je povzročila precej nevšečnosti. Takoj se je zbrala kopica radovednežev in ju spremljala z neumestnim smehom, dokler ni prišel avto in odvedel nesrečnico.

p Zvočni kino Ptuj predvaja danes in jutri »Zaljubljeni bestija«.

p Želez smrti. V Lancovi vasi pri Sv. Vidu je preminul vsestransko spoštovani pos. Predikaka. Bil je dolgoletni župan in preds. kraj. sol. odbora. Na poslednji poti ga je tudi spremljala šolska mladina. V njegov spomin so nabrali za šolsko kuhinjo 120 din. Blag mu spomin!

o Smrtno se je ponesrečila pri vožnji s kolesom 25-letna Albina Fabjanova iz Podturna v Dolenjskih Toplicah. V trdem mraku se je vozila večja skupina kolesarjev, Albino je vzel na kolo njen brat Avgustin. Na ovinku je kolo zadelo ob kamen, bratu se ni zgodilo nič hujšega, Albino pa je vrglo na pot pod cesto, kjer je obležala mrtva.

o Požar je uničil bajto Franca Pajerja v okolici Slovenjgradca ter upeljal tudi vse poljske pridelke. Živino so v zadnjem hipu rešili.

Šahovski turnir za prvenstvo Maribora

Sinoči se je turnir nadaljeval s 5. kolo. Pred pričetkom je vodstvo sporočilo, da izstopa iz turnirja vodeči Ivan Kukovec radi nujnega zadržka. Igralci so to vest sprejeli z velikim obžalovanjem, saj turnir tako izgubi precej na svoji moči in dramatični napetosti. Verjetno bo odstopivšega Kukovca zamenjal Nosan, na kar je že pristala večina igralcev. V tem okviru je tudi Nosan sinoči že odigral prvo partijo, in sicer proti Ketišu ter jo po lepem napadu odločil v svojo korist. V francoski partiji je prišel Marotti proti Regoršku v prednost, ki je bila tem večja, ker je bil Regoršek v veliki časovni stiski. Toda Marotti ni videl prave poti do zmage, pa je partija končala remis. — Prav lepo je zaigral Bien proti Babiču ter dosegel že v otvoritvi močan naskok. Nato

o. Avtomobil ga je povozil. Na cesti Slovenjgradec—Dravograd je blizu Pameč neznan tovorni avtomobil povozil 40-letnega dninarja Feliksa Kanglerja od Sv. Jerneja pri Muti. Moža so našli drugo jutro nezavestnega. Imel je počeno lobanjo. Takoj so ga prepeljali v bolnišnico v Slovenjgradcu, za brezvestnim soferjem pa poizvedujejo.

o. Prepri med kmeti in cigani je nastal v Šahnu na Kočevskem. Delavec A. Colnar, ki je kosil travo na travniku, je v razburjenost stekel v hišo po samokres ter večkrat ustrelil, pri čemer je ranil neko 15-letno ciganko. Vzroke dogodkov raziskuje orožništvo.

o. Požar je upeljal domačijo posestnika Franja Vitiča v Stopercih. Uničeni so gospodarski stroji ter vsi letošnji pridelki. Škoda znaša okrog 40.000 din.

o. Tovorni avtomobil z vinom je zavozil v zapornice na železniški progi med Brezicami in Dobovo pri kilometrskem kamnu 456. Železniška uprava ima škodo okrog 350 din.

n Vsa pisma piše v stilih 50letni muslimanski veroučitelj Ilija Nuhović iz Novega Pazara, ki doslej še nikomur ni poslal pisma v prozi. Poleg tega opeva vse važnejše dogodke v mestu in okolici ter sestavlja v stilih uganke za deco.

n Nove vagon bomo dobili. Ministrstvo je v ta namen že odobrilo kredit za 54 milijonov din. Vagone bodo izdelali v domačih tvornicah.

n V Beogradu pripravljajo uredbo o obveznem mešanju koruzne in pšenične moke v svrhu kritja prehrane prebivalstva. Na 100 kg naj bi prišlo 75 kg pšenične in 25 kg koruzne moke.

pa je v končnici odločil partijo na efektan način v svojo korist. — Partija Gerželj—Čertalič je bila radi odsotnosti slednjega preložena na kasneje. — Marvin je zaigral proti Dasku zelo medlo, izgubil dva kmeta ter začel v propadlo končnico. Partija je bila prekinjena, vendar pa Marvin nima nobenega izgleda, da bi mogel doseči remis. — Zanimiva je bila partija Breš—prof. Stupanj. Partija je bila prekinjena v nejasni poziciji, dasi ima prof. Stupanj kmeta več. — Rezultati prekinjenih partij: Čertalič—Breš 1/2:1/2, prof. Stupanj—Regoršek 1:0.

Stanje po 5. kolu: Regoršek 3 1/2, Daske in prof. Stupanj 3 (1), Marotti 2 1/2, Breš in Gerželj 2 (1), Babič, Bien in Ketiš 1 1/2, Marvin 1 (1) in Čertalič 1/2 (1) točke.

ŠPORT

Kolesarska dirka okoli Pohorja

Kljub jako neugodnemu vremenu so v nedeljo ob 8. startali v Slovenjem Gradcu kolesarji za dirko okoli Pohorja, ki jo je priredila KKP. Na start je prišlo samo 10 vozačev, močno se je opazila odsotnost vseh Hermežanov, zlasti pa zmagovalca v dirki okoli Srbije Peternelja. Proga je bila zaradi dežja jako težka. Cilj prve etape je bil v Mariboru na Koroški cesti pri kilometrskem kamnu števil. 1. V tem delu vožnje nobenemu vozaču ni uspelo, pridobiti si velik naskok. Prvi je pripehjal Davidović Drago (Jugoslavija, Beograd) v času 2:34, 2. Gregorič Janko (Slovenija, Gradec) 2:34, 3. Garner France (Ljubljana, Ljubljana) isti čas, 4. Bizilj Ivan (Ljubljana) 2:34, sledili so Zbogor, Mladovan, Kosi, Golob vsi Edinstvo, Ljubljana ter Grmek in Jaušnik (oba Železnice, Maribor).

Po kratkem odmoru je bil okoli pol dneva na Tržaški cesti start k drugi eta-

pi. Od nadaljnjega sodelovanja sta odstopila oba Mariborčana Grmek in Jaušnik ter Slavko Kosi (Edinstvo). Zmagovalec prve etape Davidović je moral pred Konjicami odstopiti, ker se mu je pretrgala veriga. V Lošperškem klancu je prevzel vodstvo Slovenjgradčan Gregorič, ki je zmagal v drugi etapi ter dosegel tudi v skupni oceni najboljši čas. Končni rezultat dirke je sledeč:

1. Gregorič Janko 5:45:52¹/₅, 2. Garner France 5:49:45¹/₅, 3. Golob Armand 5:59:46¹/₅, 4. Bizilj Albin 6:10, 5. Zbogor Miro 6:10¹/₅, 6. Mladovan Rudi 6:10¹/₅.

Po končani dirki je predsednik KKP objavil rezultate, zastopnik okrajnega načelnika Sone pa je razdelil nagrade. Nagrajeni so bili vsi dirkači, ki so dospeli na cilj. Zmagovalec med seniorji Gregorič je dobil dragoceno vazo ministra dr. Korošca, zmagovalec med juniorji Bizilj pa je prejel pokal bana dr. Natlačena.

MADŽARSKA—JUGOSLAVIJA 3:2

Odločilni single v damskem teniškem dvoboju za pokal Nj. Vel. kraljice Marije v Budimpešti je odločila zase Madžarka Kormáczyjeva, ki je premagala našo igralko Kováčovo 6:4, 6:3, Kováčova je zaigrala prav dobro, vendar pa ni uspela proti dobro razpoloženi nasprotnici. Končni rezultat dvoboja je torej 3:2 za Madžarke.

s Nogometno prvenstvo Mariborske nogometne podzveze se bo v nedeljo, 6. oktobra, nadaljevalo s tekmami Ptuj—Mura, Slovenjgradec—Slovan, Maribor—Slavija (rezi.), Železnice—Rapid (jun.).

s Drevo bo odpotovalo iz Beograda jugoslovanska atletska reprezentanca na balkaniado v Carigrad. Proti volji vodstva HAS je odpotovalo v Beograd 6 Zagrebčanov.

s V stafetnem teku okoli Jesenic na progi 30x100 m so nastopili tekači Bratstva in Celja. Zmagali so Jeseničani ter si pridelali prehodni pokal v trajno posest.

s SK Brežice je doma premagal celjsko Jugoslavijo s 5:2 (2:1), v Hrastniku pa je SK Hrastnik odpravil SK Celje z 2:0 (1:0).

s Slovenska plavalna zveza bo imela v nedeljo, 6. oktobra, ob 9. v „Unionu“ v Ljubljani svoj občni zbor.

s V teniškem prvenstvu drinske banovine v Sarajevu je v finalu Boris Smerdu premagal Radovanovića 6:1, 6:2, v damski konkurenci je Mitičeva premagala Milošavljević 6:2, 6:1.

IZVOZNIKI V NEMČIJO

V smislu okrožnice Narodne banke morajo uvozniki iz Nemčije, ki žele izkoristiti za plačilo blago, ki ga bodo uvozili po 1. oktobru po zaključkih, sklenjenih pred 25. septembrom t. l., stari tečaj 14,80, dobiti posebno dovoljenje deviznega ravnanja ter morajo vložiti preko pooblaščenih denarnih zavodov te prošnje najkasneje do 31. oktobra t. l. Narodna banka je sedaj izdala novo okrožnico, po kateri je treba te prijave predložiti pooblaščenim denarnim zavodom najkasneje do 20. oktobra, denarni zavodi pa morajo te prošnje dostaviti Narodni banki najkasneje do 25. oktobra. Dovoljenja za izkoriščanje starega tečaja se bodo dobivala brez težav, v kolikor gre za posle, zaključene pred 25. septembrom s plačilnimi roki do 31. marca 1941 in v kolikor bodo predloženi dokazi pravih. Prošnje v slučajih, kjer je plačilo predvideno po 31. marcu 1941 pa se bodo reševale, ko bo doseženo v tem pogledu soglasje s pristojnimi nemškimi oblastmi.

n. Navodila za zdravniško pripravniško službo na kmetih, ki jih je izdal minister za socialno politiko in narodno zdravje, so objavljena v „Službenih novinah“. Objavljena je tudi izprememba pravilnika za polaganje podpredsedniških, pregledniških in strokovnih uradniških izpitov v finančni kontroli.

n. Indeks cen na drobno dokazuje, da je dviganje cen v avgustu močno napredovalo. Povprečni indeks cen v trgovini na drobno za 10 glavnih mest v Jugoslaviji, ki je znašal v juliju 115,1 točke, je znašal v avgustu 123,5 točke. Od lanskega avgusta se je dvignil z 89,3 za 34,2 točke ali 38,2 odst. Pri tem računu je vzeto stanje v I. 1930 za 100 točk.

n. V monsire procesu v Belovaru, o katerem smo že poročali, je bila sedaj izrečena oprostitelna razsodba. Ob priliki razračunavanja v vasi Vezišče je bilo ubitih 8 ljudi. O tem je bilo zaslišanih nad 100 prič. Dokazano je bilo, da so obtoženci streljali in bili na prizorišču dogodkov, vendar niso mogli nobenemu dokazati tudi neposredne krivde. Tudi priče niso tega mogle potrditi. Nekaterim pričam sodišče ni verjelo. 15 obtožnih se je nahajalo v zaporih več kot leto dni. Sedaj so vse izpustili. Državni tožilec je vložil priziv.

MALI OGLASI

CENE MALIH OGLASOV: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. najmanjša pristojbina za ta oglas je din 10.—. Dražbe, preklic, dopisovanja in ženitovenjski oglasi din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 12.—. Debelo tiskane besede se računajo dvojno. Oglasi davek za enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu, oziroma se le vplašati v listu skupaj z naročilom ali pa po poštni položnici na čekovni račun št. 11.409.— Za vse pisemne odgovore glede malih oglasov se mora urložiti znak za 3 din.

KAM, KJE?

VINSKI MOŠT »BOUVIER-JEVA RANINA« se toči od danes naprej pri Senici. Ulica kneza Koclja 5. 18372-1

SLUŽBO DOBI

IŠČEM PRODAJALKO za prodajanje na stojnici na trgu v Studencih. Frank Franc. 18409-2

IŠČEM SLUŽKINJO

z dežele za vsa hišna dela. Naslov v ogl. odd. »Večernik«. 18415-2

Sprejemim takoj več

ZIDARJEV za novo stavbo. Gosak, Pobrežje, Nasipna ul. 80, nasproti tovarne. 18414-2

TEKAČICA

mlada in pridna, se sprejme takoj. Cveticarna Weller. 18412-2

POMOČNICA IN POMOČNIK za plašče in kostume, popolnoma samostojna, se sprejme takoj v stalno službo. Salon Paloma, Aleksandrova 23-II. 18411-2

Iščem

2 NATAKARICI Zglasiti se: Mlinska ulica 39, dvorišče. 18405-2

KROJAŠKI POMOČNIK se sprejme. Dravska ulica 10. 18396-2

SLUŽBO IŠČE

UPOKOJENEC išče zaposlitve polredno ali samo za nekaj ur dnevno v pisarni ali kot inkasant in slično. Naslov v ogl. odd. »Večernik«. 18413-3

SAMOSTOJNA SLUŽKINJA z letnimi spricavali želi res stalne zaposlitve, najraje k dobri učiteljski družini, Wake Rozika Dol. Počehova 21. P. Pesnica. 18419-3

Za ukuhavanje

prodajam in pošiljam tudi po železnici lepe, zdrave, zrele, prvovrstne

SLIVE

po najnižji dnevni ceni v gajbicah po 15 do 20 kg JOSIPINA BOLE Maribor, Koroška 20, dvorišče

Pedisal
KOPALNA SOL ZA NOGE
PROTI POTENJU, UTRUJENOSTI IN BOLEČEMU VNUTJUNOG, TRDI KOŽI, KURJIM OČESOM IN OZEBLJAM
DIN 3.—, 6.— IN 12.—
DROGERIJA
Kanc

STANOVANJE ODDA

Lepo, sončno, trisobno STANOVANJE v novi hiši, Slovenska ul. 39, se takoj odda. Povprašati Gospojna ul. 13. 18356-5

SOBO ODDA

Odda se lepa OPREMLJENA SOBA z dvema posteljama s posebnim vvhodom. Dobi se tudi lahko hrana. Vprašati v gostilni Dermastja, Aleksandrova c. 18. 18373-8

Oddam lepo opremljeno SOBO enemu ali dvema gospodoma v bližini kolodvora. Naslov v ogl. odd. »Večernik«. 18421-8

LEPA SOBA

z dvema posteljama se odda s 15. oktobrom. Kneza Koclja ul. 18-I, desno, števil. 5. 18420-8

Žela važna!

Oddajte še danes
MALE OGLASE
za sobotno številko

Sončna, separirana SOBA Aleksandrova 12-I, dvorišče. 18418-8

Lepo opremljena SOBA z dvema posteljama se odda. Wildenraimerjeva ulica 6-II, levo. 18417-8

Lepo opremljena SOBA s posebnim vvhodom se takoj odda solidnemu gospodu. Vprašati: Kamniška ulica 7. 18416-8

SOBO IŠČE

GOSPOD išče za tri tedne (od 5. do 27. okt.) v sredini mesta snažno, mirno, separirano, opremljeno sobo. Ponudbe na ogl. odd. »Večernik« pod »Uradnik«. 18425-9

LOKAL

TRGOVINA

najboljše vpeljana, se takoj proda ali da v najem. Ponudbe pod »Trgovina 45« na ogl. odd. »Večernik«. 18403-10

POSEST

Kdor hoče HITRO IN UGODNO prodati ali kupiti hiše, vile, gostilne, posestva, naj pride v dobro vpeljano nastančijo realitno pisarno »Rapida«, Maribor, Gosposka 28. 18277-11

NAJEMNA HIŠA

brez posredovanja se kupi. Ponudbe pod »Dobra stanje« na ogl. odd. lista. 18192-11

STAVBIŠČE

se kupi. Ponudbe pod »Dobra lega« na ogl. odd. lista. 18193-11

Prodaja se

HIŠA

ob glavni cesti, z oralom zemlje, pet minut od kolodvora Hajdina pri Ptuj, po zelo ugodni ceni. Vprašati: Hajdina pri Ptuj, števil. 76. 18410-11

Kdor hoče imeti odgovor na male oglase naj pošlje din 3.— v znakmah na oglasni oddelek »Večernika«.

DOBRE POMILJE

odda za mesečnih din 70.—. Naslov v ogl. odd. »Večernik«. 18407-28

IŠČEM PRIČE!

Dotični gospe, ki sta videli, da me je možki 27. septembra t. l. ob 8. uri zvečer pri artiljerijski kasarni podrl s kolesa, prosim za naslov. Vencel Božidar, Hutterjeva kol. 19, Pobrežje. 18399-28

OBVESTILA

PRESELITEV

damskega krojaškega salona. Ceni občinstvu vpludno naznanjam, da sem prešehl damski modni salon iz Orožnove ulice 10 v Gregorčičevo ulico 12 ter se ceni, damam priporočam v nadaljnje zaupanje. Modni salon Toplak Ignacij. 1151

Zlato in srebro,

»rijante, zastavljalne listke išče nujno za nakup

M. Igerjev sin,

Maribor, Gosposka ulica 15

VOZILA

B. M. W. MOTORNO KOLO s priklopcem, 750 ccm v odličnem stanju, prodam. Vprašati pri poslovalnici »Večernik« v Celju 6238-22

B. S. A. MOTOR

s priklopcem, 500 ccm v odličnem stanju, nov brušeni cilindri, generalna reparatura, dobre gume, se poceni proda. Din 8000.— Josip Lešnik, Krekova 6. 18397-22

MODERNI VOZIČKI

po vsah cenah

BOGOMIR DIVJAK

Ulica kneza Koclja 4